

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 352611

Redacción y Administración:
Calle Víctor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

“ESLOVENIA LIBRE”

Año (Leto) IX (4)

BUENOS AIRES, 29. NOVEMBRA (NOVIEMBRE) 1951

No. (Štev.) 47.

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

DESET LET “SVOBODNE SLOVENIJE”

“SVOBODNA SLOVENIJA” stopa pred Vas, dragi čitatelji, v znaku jubileja. List slavi te dni svojo desetletnico. Skromno je dejansko to število let in v domovini bi v rednih razmerah tak jubilej proslavili komaj z nekaj več vrsticami. Toda okoli našega jubileja je nanizanih toliko mejnikov slovenske narodne in kulturne preteklosti, da jih navaja najbrž malo enakih zgodovina našega naroda.

V jeseni 1941 so začele izhajati prve številke našega lista; bil je čas nemške in italijanske okupacije, napovedovala se je našemu narodu strahotna doba komunistične revolucije, ki je izrabila navzočnost okupatorja zato, da je po okupaciji spravila na ves naš narod hujši jarem, kakor pa so bili vsi dotedanji. Sovražnik je zatrl svobodno slovensko besedo, komunisti so obsojali na smrt in pobijali tiste, ki so hoteli ohraniti svobodo slovenski misli.

Toda list je izšel in ves čas okupacije in krvave komunistične revolucije redno izhajal. Zlistom smo hoteli posredovati v časih tiste groze vsem svojim prijateljem in somišljenikom dokaze o pravem odporu, zagovarjali smo v listu ideale svobode in pravice tako, kakor je to učila tradicija vsega našega dotedanjega razvoja in kakor je to čutil ves slovenski narod. Po listu smo našo borbo doma vezali na boje in napore naših zastopnikov v tujini — bili smo most med njimi in našimi doma, saj smo jim želeli vedno ves uspeh in jim izrekli vso vero, poznavaoče njih poštenost in idealizem.

Drobne in skromne liste tedanjih naših izvodov pa je na žalost spremljala vedno pogosteje rdeča vez prelite krvi tolikih naših sodelavcev in prijateljev, ki so padali pod krogami okupatorja in komunistov, ker so ostali zvesti tem idealom in trdni v boju zanje. Med tem ko jih je lovila okupatorska policija in jih podila v koncentracijska taborišča, jih je večina izza opla in zahrbtno lovila krogla komunističnih atentatorjev. Zločini obojih pa niso zmogli zadušiti našega dela in zatreti vrst tistih, ki so listu pomagali, ga širili in ga brali.

V maju 1945 je ta kupa našega trpljenja dosegla svoj višek. V tujino smo morali vsi tisti, ki smo vedeli, da se je nad našo domovino zgrnila ječa terorja in tiranstva. Z nami so krenili desetstisoč, ki so vedeli, da gredo v bedo in v še težje preizkušnje — zvestoba veri v svobodo in v zmago pravice jim je bila pogosto edina prtljaga, ki so si jo nesli za mejo. Pa še na pragu emigracije je bila mnogim naložena zadnja in najhujša bridkost: še je butnil kot zadnji val komunistični zločinec za mejo med naše vrste in nam z zadnjo sleparijo in bednim zmogostvom odrgal nad desetstisoč naših najboljših in najmlajših in jih potegnil nazaj v smrt.

Tistim, ki spe doma v zabrisanih grobovih in vsem tem, ki so si morali na svoj križev pot po grobove v kočevske gozdove — velja naša beseda najgloblje zahvale in najlepšega spomina. Ostali bodo trajno, prekrvavo spričevalo naše največje narodne nesreče.

Služba svobodni besedi in njemu poslanstvu pa je šla z nami v emigracijo. V domovini danes ni tiska, ki bi bil svoboden. Pisati, znanstveno delovati in umetniško ustvarjati ne sme, kdor ne služi propagandi komunistične partije.

Ko smo začeli z obnovo lista v Buenos Airesu, smo vedeli, kako veliko bo moralo biti poslanstvo lista med nami. V tujini je

slovenska beseda svobodna, znanstvenemu in umetnostnemu raziskovalcu in ustvarjalcu niso položeni okovi nasilja in izza opla mu ne sledi oko tajne policije. Toda navdajal nas je drug strah in dvom: ali bomo kos svoji nalogi in ali bomo zmogli bremena, ako nas dovolj ne podpro naši bratje, ki jim naj list služi.

Naša desetletnica je lepo spričevalo obojega: okoli lista in okoli naše založbe se je zbrala lepa vrsta idealistov, ki poleg svojih velikih dnevnih skrbi in boja za obstanek vedo žrtvovati dovolj svojih sil, da more list redno izhajati in da se založba vztrajno posveča svojim ciljem. Zmogli smo prema-

gati prve denarne težave in v vsi čast nam je, da šteje list toliko razumevajočih naročnikov in podpornikov, ki mu omogočajo redno izhajanje.

Ta naš praznik tega desetega jubileja tako ni samo hišno slavje več ali manj pomembnega podjetja. Ta praznik je veliko potrdilo osnovnih vrlin vsakega naroda, ki hoče dokazati, da hoče živeti: naši junaki doma so nam dokaz *velike vere*, ki nas je vodila skozi vse trpljenje, *zvestoba* desetletne borbe za njih ideale nam je bila edina vodnica pri tem delu, služba *svobodni besedi* pa nam je porok, da bomo mi v emigraciji in oni doma enkrat doživeli, da bo zavel ta duh svobode nad vsem tistim področjem, kjer danes strahuje beseda nasilja in zločina.

Los eslovenos anticomunistas en la Argentina recordamos siempre con profunda gratitud la decisión del Señor Presidente gral Perón con la cual permitió personalmente, hace cinco años, el 20 de noviembre de 1946, el ingreso a la Argentina a los refugiados eslovenos con sus familias.

Esta decisión, de vital interés para nosotros, nos obliga a nuestra continua gratitud al Presidente gral Perón y a nuestra nueva Patria, la gran Argentina.

Protikomunistični Slovenci v Argentini se spominjamo z globoko hvaležnostjo odločitve predsednika grala Perona, ko je pred petimi leti dne 20. novembra 1946 osebno dovolil veselitev slovenskih beguncev z družinami v Argentino. Ta, za nas življenjsko važna odločitev, nam narekuje trajno hvaležnost predsedniku gralu Peronu in naši novi domovini — Argentini.

Tito obljublja “svobodo” nadškofu Stepincu

Evropski dopisnik “N. York Timesa” C. L. Sulzberger je svojemu listu poslal dolgo poročilo iz Rima. V tem poročilu napoveduje, da bo Tito v kratkem izpustil na svobodo zagrebškega nadškofa drja Stepinca. Po 5 letih zapora bi bila vrnjena svoboda primasu jugoslovanskega katoliškega episkopata, vendar bi Titova vlada nadškofa Stepinca poslej več ne priznavala za zagrebškega nadškofa in jugoslovanskega primasa.

Dopisnik pravi v svojem poročilu, da bodo nadškofa drja Stepinca iz zaporov v Lepoglavi odvedli v njegov rojstni kraj Krašič; povrnjene bi mu bile vse politične pravice in vrnjeno tudi ob izreku obsodbe zaplenjeno osebno premoženje — pač pa se dr. Stepinec ne bi mogel vrniti na sedež svoje nadškofije in ga titovska vlada tudi ne bi več priznavala za nadškofa. V svojem domačem kraju bi moral dr. Stepinec živeti kot zasebnik in moral bi se obvezati, da se ne bo politično udejstvoval.

V tem svojem poročilu meni Sulzberger, da misli Tito s svobodo drju Stepincu pridobiti na zahodu, kjer je vprašanje zagrebškega nadškofa vedno oviralo delo zblizevanja med ameriško vlado in Titovo Jugoslavijo. Vendar pa pravi dopisnik, da bo tako, kakor misli Tito, zadeva z drjem Stepincem urejena le na pol, ker je gotovo, da Vatikan tak zaključek zadeve ne bo priznal kot pravi. Tito misli nadškofa drja Stepinca izpustil in zaporov na podlagi predpisov, ki da dovoljujejo znižanje kazni priporniku, ki se je ves čas v zaporu vzgledno obnašal. V Beogradu so že dalj časa proučevali, kako bi odpravili to zadevo, ki jim je bila tolikšna ovira na zapadu. Titovi svetovalci so zadnje čase pripravili dva predloga: 1. nadškofa Stepinca so mislili prepeljati v nek samostan in mu tam ukazati nadaljnje bivanje. Toda ta predlog so odložili, ker bi ne pomenil “popolne svobode”; 2. nasvetovali so tudi, da bi nadškofa Stepinca odvedli

EL PRESIDENTE DE LA NACION A LOS LEGISLADORES NORTEAMERICANOS

La semana pasada visitaron a la República Argentina los legisladores de los Estados Unidos de Norteamérica, pertenecientes al Comité de Comercio exterior e interstatal de la Cámara de Representantes de ese país.

El jueves, 22 del mes corriente fueron recibidos por el Presidente de la Nación gral JUAN D. PERON. Después de saludarle y hacerle votos por el pronto restablecimiento de la Señora Eva Perón dirigieron al Presidente varias preguntas respecto de la situación económica y del futuro del País. El gral Perón les dió en forma cordial todos los datos referentes a las preguntas propuestas. En cuanto a la política exterior subrayó el Presidente la necesidad de combatir al comunismo mundial por ser este el nemigo mas peligroso de la libertad y civilización de los pueblos libres del mundo. Entre lo demás destacó especialmente:

“En mi modo de ver, el mundo tiene un objetivo que es común a todos los pueblos; enfrentar el terrible peligro que representa el comunismo. La solución está en que todos los pueblos subordinen todos los problemas secundarios para servir a ese objetivo principal.

Nosotros hemos cumplido siempre esta premisa. Cuando le regalaban un sable de oro a Stalin, nosotros ya éramos profundamente anticomunistas. Nosotros pensamos que al comunismo no se lo puede batir con la policía ni con el ejército; hay que batirlo con medidas económicas y sociales que sean mejores que las que el comunismo ofrece a los pueblos. El comunismo es una doctrina, y para destruir a una doctrina es preciso otra doctrina mejor. Eso es lo que hemos hecho en la República Argentina para enfrentar el peligro del comunismo. El resultado, comprobado con los números, es bien elocuente: en 1946 cuando yo fui elegido presidente en la República Argentina, votaron 75.000 comunistas; en el año 1948, en una elección intermedia, solamente votaron 35.000; y en esta última elección, en la que yo soy reelecto presidente, no han alcanzado a ser 20.000 los comunistas, lo que quiere decir que en la República Argentina el comunismo ha dejado de ser un peligro. Creo que si se utilizara el mismo sistema en todos los países democráticos, el comunismo dejaría de ser un peligro para el mundo. Porque Rusia comunista no es un peligro para el mundo, siempre que al comunismo no lo metan en nuestros países, y Rusia no resistirá mucho si nosotros terminamos en nuestros países con el comunismo. El grave inconveniente que existe en esa lucha, es que Rusia tiene un comando único y actúa sobre todos los países que son sus satélites, con un profundo acuerdo y una dirección “brutal”. En cambio, nosotros actuamos todos dispersos, haciendo cada uno lo que se le ocurre y muchas veces peleándonos entre nosotros por pequeñas cosas, en vez de luchar unidos contra el comunismo.”

PREDSEDNİK GRAL PERON GOVORI AMERIŠKIM KONGRESNIKOM

Prejšnji teden se je mudila v Argentini na obisku skupina ameriških poslancev, članov am. kongresnega odbora za zun. trgovino in meddržavne gospodarske odnose. V četrtek, 22. t. m. jih je sprejel v avdienci tudi predsednik graj JUAN D. PERON.

Po prisrčnem pozdravu, ki so ga izrekli am. poslanci njemu in njegovi ge soprogi Evi Perón z željo da bi čimprej ozdravela, je predsednik gral Perón v več kot enournem prijateljskem razgovoru odgovarjal na številna vprašanja ameriških kongresnikov glede sed. gospod. stanja in bodočega razvoja republike. Gral Perón jim je na podlagi statističnih podatkov prikazal velikanski razvoj, ki ga je Argentina dosegla v letih njegove prve predsedniške dobe na socialnem, gospodarskem in političnem področju. Vsa prizadevanja negove vlade streme za tem, da bi bili ljudje srečni in zadovoljni in živeli v miru.

Glede zunanjepolitičnih odnosov Argentine do bližnjih in daljnih ameriških sosed, je predsednik gral Perón podal važno izjavo, posebno glede komunizma kot največjega sovražnika svobodnih narodov in civiliziranega sveta sploh. Med drugim je naglasil: “Vprašanje dobrih odnosov med USA in Argentino je vprašanje dobre volje. Kakor jaz gledam stvari, mislim, da ima svet eden in isti cilj, ki je splošen vsem narodom: boriti se proti strašni nevarnosti, ki jo predstavlja komunizem. Rešitev je v tem, da vsi narodi podredijo vse drugovrstne probleme rešitvi tega glavnega vprašanja. Mi smo vedno izvrševali v tem svojo dolžnost. Ko so drugi še darovali zlato sabljo Stalinu, smo mi bili že skrajni protikomunisti. Mi smatramo, da komunizma ni mogoče uničiti s policijo ali z vojsko; treba ga je pobijati z gospodarskimi in socialnimi sredstvi, ki so boljša kakor tista, ki jih komunizem ponuja narodom. Komunizem je doktrina in za uničenje te doktrine je treba imeti boljše doktrino. In to smo mi napravili v Argentini v borbi proti nevarnosti komunizma. Rezultati, potrjeni s številkami, so najboljši dokaz: l. 1946, ko sem bil izvoljen za predsednika, je glasovalo 75.000 komunisov, l. 1948, na vmesnih volitvah že samo 35.000, na teh zadnjih volitvah, ko sem bil spet izvoljen za predsednika, pa niso dosegli niti številke 20.000, kar pomeni, da komunizem v Argentini ne predstavlja več nevarnosti. Mislim, da bi komunizem prenehal biti nevarnost za svet, če bi v vseh demokratskih državah uporabljali take metode. Kajti komunistična Rusija ni nevarnost za svet, če ne vsiljuje komunizma v naše države in Rusija ne bo dolgo vzdržala, če bomo izpodrinili komunizme iz naših držav. Težka nepravila ki jo imamo v tej borbi, je v tem, da ima Rusija enotno poveljstvo in poveljuje nad vsemi državami, ki so njeni sateliti, v temeljitem soglasju in z brutalno komando. Nasprotno pa mi delujemo razpršeni, delamo vsak zase, kakor komu pade v glavo in se mnogokrat še prepiramo med seboj za majhne stvari, namesto da bi se skupno borili proti komunizmu.”

do meje in ga izgnali, toda tudi to misel so opustili, ker so bili nekateri strokovnjaki mnenja, da ne more biti noben državljani Jugoslavije izgnan brez svojega lastnega pristanka. — Dopisnik pravi dalje, da računajo v Beogradu, da bi nadškof Stepinec takoj po osvoboditvi izrazil željo za potovanje v tujino. Za ta slučaj napoveduje, da bi mu takoj dali potni list in mu nakazali tudi dovolj deviz. Prepričani pa so, da ne bo nadškof krenil na pot v tujino, dokler se ne bi posvetoval z Vatikanom.

Sulzberger se vprašuje, ali bo Tito s svojimi sedanji načrti, da nadškofa Stepinca izpusti, dosegel kak poseben

uspeh. Vatikan gotovo ne bo priznal omejitve, ki jih misli Tito naložiti nadškofu Stepincu na svobodi. V Beogradu so tudi dovolj obveščeni, da vedo, kaj bo Vatikan storil. Toda člani politburoja jugoslovanske kom. stranke menijo, da bodo z osvoboditvijo drja Stepinca — tako, kakor to oni mislijo izvesti — vendarle dosegli, da se bodo poleg strasti, ki da spremljajo vso zadevo in da se bo dalo potem lažje o marsičem govoriti. Predvsem pa računajo na to, da zahodne vlade titovskim agentom ne bodo mogle očitati, da je ječa nadškofa Stepinca kriva, da je javno mnenje v nekaterih zahodnih državah tako odločno proti podpori Titovemu režimu.

Spominska proslava desetletnice Svobodne Slovenije

Če še bolj brskam po spominu, kje bi v naši domovini našel podoben prostor društvenega življenja kakor je naš "Martinc" v Buenos Airesu, mi ne uspe. Ob številnih dvoranah in zbornicah, prosvetnih domovih in bralnica, ki so bile tudi priče vlikega prosvetnega dela med nami Slovenci v domovini, naš Martinc po svoji zunanji pojavi skromnosti in majhnosti spričo velikega Buenos Airesa utone. Pa je morda prav zato postal še močnejše središče vsega našega življenja in bitja, kakor pa je že sam po sebi bil zaradi namestitve Društva Slovencev v njegovih prostorih. Kajti pre mnogim od nas se prileže, da po cestnem tršču, razbeljenem asfaltu in vročino izžarevajocih visokih stenah palač za kratek hip ali kakšno urico stopi v območje slovenske drobnosti in domačnosti, ki je je na Martincu v izobilju. Pa je sredi najhujšega vrvenja na Martinu še vedno lahko govoriti o oddihu. Sestajajo se prijatelji, srečavajo znanici, obrazi nasmihajo ob prejetanju paketa in srca plamte ob oddajanjih paketov za domovino. Vsaokrvstne trenutke našega življenja na svobodnih tleh, vse utripe slovenskega srca je spremljal Martinc. Od rednih uradnih ur do sej v vseh štirih sobicah, od ropotanja pisalnih strojev do zasedanja okrog miz in mizic, vse je že šlo preko Martinca. A samo enkrat do pretekle nedelje se je Martinc "vrgel v gala": takrat, ko je bil med nami naš Prezvizišeni! Tiste nepozabne dni!

Preteklo nedeljo pa so uredniki "Svobodne Slovenije" povabili na Martinc častne goste, predstavnike vseh v Buenos Airesu delujočih društev in svoje sodelavce. Tako so se povabili odzvali člani odbora Društva Slovencev, predstavniki Slovenskega katoliškega akademškega starešinstva, Slovenske deklisne organizacije, Slovenske fantovske zveze, Družabne pravde, Slovenskega katoliškega akademškega društva Slovenija, Slovenskega planinskega društva in Misijonskega krožka. Navzočih je bilo nadalje več članov Pisateljske družine France Balantič, predstavniki Slovenskega pevškega zbora Gallus in San Martin ter zastopniki igalskih družin IDNAVE in Slovenskega izseljenskega odra.

Naš verski mesečnik "Duhovno življenje" je zastopal, njegov urednik č. g. Ladislav Lenček CM; preč. g. svetnik Karel Škulj, ki vodi konzorciji "Slovenska beseda", je svojo odsotnost opravičil zaradi službene zadržanosti, poslal pa navzočim najlepše pozdrave; vabilu so se odzvali tudi gg. uredniki "Vrednot".

V lepem številu so se povabili odzvale gospe povabljenih predstavnikov, kar je zbrani družbi dalo lepo domače obeležje.

POZDRAVI

Kmalu po šesti — uri, ko je bilo na vrtu "Martinc", okrašenem z argentinsko in slovensko zastavo, ob veliki mizi zbranih okoli 100 povabljenec, je g. Miloš Stare v imenu uredniškega odbora "Svobodne Slovenije" najprej pozdravil preč. g. prelata dr. Alojzija Odarja, rektora slovenskega semenišča, g. Jožeta Juraka kot zastopnika slovenskega dušnega pastirja v Argentini g. Antona Orecharja, generalštabnega polkovnika in bivšega vojnega atašeeja g. Vladimira Vauhnik, starosto slovenskih javnih delavcev g. ravnatelja Bogomila Remca ter starosto slovenskih novinarjev v Argentini g. Franceta Kremžarja. Za tem je pozdravil vse navzoče, posebej pa še vse sodelavce, kakor tudi poedine vodje večjih skupin naročnikov. Vsem se je g. Stare najlepše zahvalil, da so se odzvali vabilu.

PRESEDNIKU REPUBLIKE GRALU PERONU

Nato je predlagal in prečital pozdravno pismo g. predsedniku Republike gen. Juanu D. Peronu. V pismu se mu slovenski novonaseljenci še posebej zahvalujejo, ker je ravno te dni minilo 5 let, ko je g. predsednik Peron osebno dal dovoljenje za naselitev Slovencev v Argentini. Pismo predsedniku Peronu zaključuje tako:

"Uživajoč sadove tega Vašega velikega uspehov polnega dela Vas predstavniki Slovencev v Argentini ob jubilejnim prazniku pozdravljamo kot velikega državnika in pobornika miru z

velikim upanjem, da bo pod Vašim modrim vodstvom Argentina dosegla velike cilje, ki ste jih ji Vi namenili. Tudi ob tej priliki izrekamo vročo željo, da bi Bog čimprej naklonil zdravje Vaši gospe soprogi Evi Peron, da bi mogla nadaljevati delo za dobro nas vseh."

KARDINALU COPELLU

Nato je prečital pismo kardinalu primasu Argentine Eminenci Copellu. V pismu sporočajo med drugim:

"Predstavniki slovenskih protikomunističnih naselencev v Argentini Vas ob tej jubilejni priliki, Vaša Eminenca, kot najvišjega cerkvenega kneza naše nove domovine v imenu vseh Slovencev najudaneje pozdravljamo in Vas zagotavljamo da ne bomo odstopili od naših načel, ampak, da bomo vztrajali v borbi proti brezbožnemu komunizmu".

SV. OČETU

Sv. Očetu, ki je ves čas spremljal naše trpljenje in stalno bedi nad našo usodo, so zbrani predstavniki poslali prisrčno vdanostno pismo, poudarjajoč nemajno voljo do nadaljevanja borbe proti brezbožnemu komunizmu za uresničenje krščanske demokratičnih načel v javnem življenju. Pismo zaključuje:

"Proseč Vašega blagoslova pri našem delu vam obljubljamo, Vaša Svetost, da bomo vedno, kjerkoli bomo, hodili po stopinjah nauka sv. Cerkve, zavedajoč se, da je le v njenem nauku tudi dokončna rešitev naše domovine iz temne sužnosti brezbožnega komunizma."

Gospod Stare je nadalje prebral pozdravni pismi g. predsedniku Narodnega Odbora za Slovenijo dr. Kreku in našemu škofu prevzvišenemu g. dr. Rožmanu, ki ves čas budno spremljata naše delo, posebno pa z veseljem gledata na uspešno delo slovenske skupnosti v Argentini.

PRESEDNIKU NO G. DR. KREKU

"Javni delavci slov. skupnosti v Argentini in sodelavci "Svob. Slovenije" se danes s ponosom spominjamo tudi Vas, gospod predsednik, izrekajoč vam za Vaše dosedanje delo našo globoko zahvalo z željo, da bi mogli tudi v bodočnosti tako uspešno zastopati slovenski narod v svetu, kakor ste ga doslej. V tem Vašem delu Vas bodo vedno spremljala stremjenja Slovencev v Argentini, spremljal pa tudi ves čas glas naše "Svobodne Slovenije".

PREVZVIŠENEMU ŠKOFU G. DR. ROŽMANU

Pismo našemu Prevzvišenemu pa se glasi.

"Na slavnosti se spominjamo tudi Vas, Prevzvišeni, in Vas pozdravljamo kot svojega ljubljenega nadpastirja. Zagotavljamo Vas, da se bomo Slovenci v Argentini s svojim glasilom "Svobodna Slovenija" tudi v bodoče z enako odločnostjo borili za zmago krščanskih in demokratičnih načel v slovenskem javnem življenju."

Vsa pozdravna pisma so bila sprejeta z dolgoletnim in navdušenim odobravanjem.

Nato je g. Stare v svojem govoru opisal razmere, v katerih je nastal list v domovini pred desetimi leti. Pri tem je poudaril, da zaslužijo glavno in največje zahvalo tisti, ki so pri tem delu sodelovali pa darovali življenje in danes ne morejo biti med nami.

Zatem je opisal kako in v kakšnih razmerah je list začel nadaljevati svoje delo v Argentini. Število novonaselencev je bilo tako malo v januarju 1948, da je bilo zelo tvegano izdajati tiskani list. Pa so priskočili na pomoč posamezni dobrotniki in omogočili izdajanje lista vse dotlej, da se je nabralo toliko Slovencev, da je list dobil trdnjše osnove.

Danes je list postal prijatelj ne le Slovencev v Argentini, ampak tudi pre mnogim raztresenim širom sveta. To dokazujejo številna pisma, ki jih prejema uprava.

Pa nismo ostali samo pri listu. Tudi knjige je "Svobodna Slovenija" dala slovenskim novonaselencem. Začetek je bil prav tak kot z listom. Naši dobri možje in fantje so zbrali skromne prihranke in dali posojila, da so knjige mogle začeti izhajati.

Pred koncem svojega govora je g. Stare omenil, da je član uredništva pokazal pred nekaj dnevi prvi izvod no-

vega koledarja, ki je prišel iz tiskarne in Tineta Debeljaka pesniško zbirko "Poljub". Ko je ta inozemec v Argentini, sin bogatega evropskega naroda, videl ti dve prekrasni knjigi, je izjavil: "To imate Slovenci denarja, da si dovolite tak luksuz." Temu in mnogim drugim bi odgovoril: To za nas ni luksuz. Naš narod nima bogastva. Naš narod nima mogočne vojske. Dokler pa bodo ustvarjali naši pesniki in pisatelji, dokler bo živela slovenska knjiga, dokler bodo naši ljudje čutili potrebo po knjigi in svobodni besedi, toliko časa, se nam ni bati za obstoj. Gorje pa tistemu dnevu, ko bo umolknila slovenska beseda in ko ne bo sleherni Slovenec več čutil potrebo po njej!

Zatem je g. Stare prebral pozdravno pismo bratom in sestram v domovini, ki ga objavljamo na drugem mestu, in poudaril, da ne vemo kedar bo prišel čas, ko ga bomo mogli izročiti našim bratom in sestram v domovini. Ostal pa bo zapisan kot dokaz, da smo na današnji slavnostni dan "Svobodne Slovenije" mislili pred vsem na naše brate in sestre, trpeče v zasužnjeni domovini.

Navzočim so pismo pozdravili z enodušnim odobravanjem.

Pozdravi Svobodni Sloveniji

PRELAT G. DR. ODAR

Nato je povzel besedo preč. g. prelat dr. Odar. Uvodoma je povedal, da današnje slavje "Svobodne Slovenije" pozdravlja najprej kot zadnji predsednik Katoliškega Tiskovnega Društva in konzorcija listov v domovini; spominja se cnihi časov, ko se je delo moralo zaradi nastalih razmer ločiti in so eni prišli za borbo s komunizmom in okupatorjem na odprtem področju, drugi pa odšli v podzemlje, kar je bilo sicer boljše, pa zato bolj nevarno delo. Vsem pa je bil isti cilj in skupno poslanstvo — služiti narodu. Čestita tedniku, ki se je iz majhnega ilegalnega lista razvil v teku deset let v tako ugleden tednik. Druga misel pa, ki jo je poudaril g. prelat dr. Odar, je bila, pozdraviti idealizem, ki preveča tako uredništvo, kakor sodelavce. Če lahko danes kdo govori o idealizmu, potem to lahko on, saj je znano, da mu je kot rektorju slovenskega semenišča v tujini najbolje videti, da vse slovensko semenišče obstoji na samem idealizmu vse slovenske skupnosti. Ne precenljive vrednosti za nas v tujini je naš idealizem. Koliko truda stane danes, sodelavci pri listu, ki je posel, ki ni ne nese, vedo le tisti, ki se s takim delom ukvarjajo; kako koristno bi mogel ta ali oni vnovčiti silo, potrošeno pri listu, za svoj osebni napredek in dobrobit, pa tega ne stori; idealizem je, ki ga drži v delu, koristnem za narod v tujini. Naj ta idealizem "Svobodni Sloveniji" omogoči, da postane čimprej v osvobojeni domovini volilni list protikomunističnih Slovencev.

PODPRESEDNIK DRUŠTVA SLOVENCEV G. ING. ALBIN MOZETIČ

V imenu Društva Slovencev je nato g. ing. Albin Mozetič kot njegov podpredsednik izrekel naslednje pozdravne besede:

"V imenu Društva Slovencev čestitam "Svobodni Sloveniji" ob priliki jubileja, ki ga ta mesec praznuje. Pred desetimi leti, ko je Slovenija bila razdeljena med tri okupatorje, in ko je brezbožni komunizem pod vablivo krinko OF začel izvajati svoje zločinske načrte za zasužnjenje slovenskega naroda, je bila "Svobodna Slovenija" eden prvih glasnikov resnice, svobode, prave narodne zavesti in neomajljive borbe proti obema sovražnikoma — okupatorju in rdečim zločincem. Vsi vemo, kako težka je bila ta borba, ovirana po človeški nainnosti in neumnosti, borba proti sovražniku, rodnemu bratu, ki se je posluževal vseh sredstev laži, klevete, groženj, telesnega mučenja, pokolja celih družin, umora naseče žene in celo nedolžnega otroka. Kako osamljen je bil naš narod v tej borbi, toda branil se je in boril, da si brezupno — zmagal in po zmagi bil premagan ne po svoji krivdi, temveč po nainni zapeljivosti zapadnega sveta, istega, ki danes zbira razkropljene sile za borbo proti komunizmu in čigar sinovi podajo s kroglo v tilniku kot so padali pred leti naši, samo s to razliko, da se takrat svet ni zgražal kot se danes.

Ko smo po viharju revolucije in životarjenju v taboriščih prispeli v Argentino po zaslugi samega predsednika republike grala Perona in po prizadevanju našega požrtvovnega duhovnika g. Janeza Hladnika, smo ponovno zagledali "Svobodno Slovenijo" in priznajmo, kar takoj se nam je zdelo bolj domače v Argentini.

Društvo Slovencev je tesno povezano s "Svobodno Slovenijo". Ta navidezna povezanost je takoj jasna, če pogledamo na cilje obeh, ki so enaki: Povezati in ohraniti Slovence v novih domovinah. Čuvati ideale radi katerih so zapustili svoje domov.

V tem smislu želim "Svobodni Sloveniji" polno srečo in uspeha pri požrtovalnem delu tudi v bodočnosti.

G. RUDOLF ŽITNIK, ČLAN NO

Desetletnega jubileja se je s pristrčniimi besedami spomnil tudi član nadzornega odbora Društva Slovencev član NO za Slovenijo g. Rudolf Žitnik, rekoč med drugim, da je "Svobodna Slovenija" pred 10. leti pravilno napovedala dolgo vojno in svarila pred prehitrimi in nepomembnimi akcijami, pozvala narod k spretnemu podtalnemu organiziranju za složen in učinkovit upor, ki naj ob gotovem času zada savražniku največjo škodo ob najmanjših naših izgubah. Tudi komunizmu se je "Svobodna Slovenija" od vsega početka uprla in je ne meneč se za komunistične krogle junaško razkrinkavala lažnjiva gesla OF in KPS. Odločno se je uprla krvavemu vsiljevanju vere brez Boga. To svojo linijo je list vzdrževal ves čas do danes; g. Žitnik je nato čestital vodstvu lista za ogromno delo, ki ga je za narod opravilo. Čestitkam pa dodaja še prošnjo: "Naj bo "Svobodna Slovenija" kot do sedaj klicar sloge med Slovenci v emigraciji. Naj bo "Svobodna Slovenija" v svetu zagovornik trpečega naroda v domovini. In naj bo "Svobodna Slovenija" glasnik naših narodnodržavnih zahtev — Zedinjena Slovenija v Federativni Jugoslaviji, zgrajeni na prastarih in vedno novih krščanskih načelih."

Č. G. JOŽE JURAK

Namesto odsotnega č. g. Antona Orecharja, ki se mudi na večdnevem službenem potovanju med našimi rojaki, je povedal vrsto lepih misli č. g. Jože Jurak, začeni s poudarkom gesla: "Dokler bomo zvesti Bogu, bomo zvesti tudi narodu". Dokler bomo držali glavo nad vodo, kakor je naš Prevzvišeni pravilno označil današnji zmaterializirani svet ob svojem obisku v Argentini, se nam ni bati propada. Pri tem držanju glave nad vodo odločno pomaga tudi "Svobodna Slovenija", v kateri vrstah je vedno najti visoka moralna načela in krščanske ideje. Dober tisk ni samo tisti, ki ne napada naukov sv. Cerkve, dober je tisti, ki jih brani in zagovarja; tak tisk je tudi "Svobodna Slovenija". Tak tisk priporoča ne samo Sv. Oče, ne samo vsi škofje v svojih škofijah, pač pa tudi vsi naši dušni pastirji. Kričečih listov, ki jim je krščanski načel kaj malo mar, je povsod in brez reklame dovolj; težko pa je utirati pot dobremu tisku, med katerega spada brez dvoma tudi "Svobodna Slovenija"; prepričan sem, je dejal g. Jurak, da bo takšna tudi ostala.

Kot duhovnik se je pri današnji sv. maši spomnil urednikov in njih žrtev, proseč Boga, da jim je plačnik za vse dobro, ki ga z dobrim tiskom opravijuje med slov. narodom. Vse navzoče pa je g. Jurak prosil, naj vsakdo v svojem okolju pomaga k še lepšemu razvoju in napreduku "Svobodne Slovenije".

Č. G. LADO LENČEK, UREDNIK "DUHOVNEGA ŽIVLJENJA"

Za g. Jurakom je povzel besedo č. g. Lado Lenček, CM kot urednik "Duhovnega življenja". Naglašal je, da je bilo delo pri "Svobodni Sloveniji" veliko težje, ker je bilo treba vse začeti znova; pri "Duhovnem življenju", kakršno je danes, so že imeli predhodnika v neumornem g. Hladniku. Zato je uspeh "Svobodne Slovenije" toliko lepši. List pa bo uspeval, ker si je za svoj program dal tako živ krik: Živeti hočemo.

Po uradnem delu programa, je nastal živahen pomenek med prisotnimi; spominjali so se tega ali onega trenutka iz preteklosti, se spominjali oseb, ki so pred nami odšli v smrt, doprinašajoč svojo žrtev na oltar domovine, spominjali se let, preživetih v taboriščih, spominjali se zlasti domovine in v duhu gledali nanje, kakšna je sedaj in kakšna naj bi bila v bodoče.

Čas je hitro potekal. Gostje so se v večernih urah razšli, da so čimprej dobili vozila v najrazličnejše smeri Velikega Buenos Airesa, ker je bilo treba misliti na redno delo naslednjega dne.

ARGENTINA

Predsednik gral Perón se je v spremlju sed. guvernerja province Bs. Aires polkovnika Mercante-ja in novoizvoljenega guvernerja majorja Alon-ja prejšnji ponedeljek udeležil slavnosti, ki so bile v glavnem mestu province Buenos Aires — La Plata ob 69. obletnici ustanovitve tega mesta. — Ob tej priliki je v kraju Gonet odprl otroško mesto Republika otrok, pred La Plato dve novi cesti, v mestu samem novo palačo brzojavnega urada in nove prostore v bolnišnici. Prebivalstvo je povsod prirejalo gralu Peronu navdušene ovacije.

Argentina ne priznava angleške suverenosti nad Malvinskimi otoki. To je znova naglasil argentinski zastopnik v komisiji ZN za v upravo zaupana ozemlja.

Podpredsednik republike dr. Quijano je zapustil sanatorij, v katerem se je pred meseci podvrgel operaciji. Po krajšem oddihu v provinci Corrientes bo znova prevzel predsedstvo senata.

V Argentino bo danes prispela nova skupina ameriških demokratičnih in republikanskih poslancev. Na letališču jo bodo sprejeli ameriški veleposlanik Bunker in predsednik posl. zbornice dr. Campora.

V Bs. Aires je v terek dopotoval novi Titov poslanik v Argentini Miša Pavičević.

Argentina bo odobrila Boliviji posojilo 340 milijonov Pesov za dovršitev železnice, ki bodo vezale bolivijske južne province z argentinskim žel. omrežjem na severu.

Uradni volilni rezultati volitev dne 11. novembra za prestolnico Buenos Aires so naslednji: Za grala Perona kot predsednika in dr. Quijana kot podpredsednika je glasovalo 383.511 moških in 466.241 žensk. Skupno 849.752 glasov. Radikal dr. Balbin kot kandidat za predsednika in dr. Frondizi kot podpredsednik je pa dobil 306.138 moških in 318.660 ženskih glasov. Skupno torej 624.798. Kandidata Peronistične stranke gral Peron in dr. Quijano sta torej v prestolnici zmagala v večino 224.954 glasov. Ostali predsedniški kandidati so dobili: Pastor — Lima 6.671, Palacios Ghioldi 19.189, Ghioldi — De la Peña 21.095, Molina — Diaz Araña 70, Penelon — Semiza 1.243, Giacobini — Rivero 1.784. Praznih glasovnic je bilo 13.175, neveljavnih pa 3.583. Za senatorja za Buenos Aires sta bila izvoljena Alberto Teisaire in Rosa Calvino. Oba člana Peronistične stranke. Rezultati za volitve poslancev za prestolnico bodo objavljeni 4. decembra.

Nova poslanska zbornica se bo sestala na svoje prvo redno zasedanje 1. maja, pred tem pa si bo na seji dne 26. aprila izvolila predsedstvo in stalne parlamentarne odbore. V novi poslanski zbornici bodo po svojih delegatih zastopani sedaj tudi nacionalni teritoriji, ki so si izvolili delegate in sicer po enega na 100.000 prebivalcev. Tako bo v skupščini sedelo 11 delegatov nac. teritorijev, ki v zbornici lahko posegajo v debato, nimajo pa glasovalne pravice.

Mesto Tandil, priljubljeno izletniško mesto v provinci Buenos Aires, je v terek popoldne zadela huđa nesreča. Nad mestom in okolico se je utrgal oblak. Mesto je bila v najkrajšem času poplavljen. Hudourniki so tako močno narasli, da so podirali hiše in valili po strugah težke skale. Voda je tako hitro narasla in drla s tako silo dalje, da je poplava zahvatala 11 mrtvih, 30 ljudi pa še pogrešajo. Na pomoč je prihitelo vojaštvo. Povzročena škoda je velika.

Nadškofijsko tajništvo za moralo Argentinske katoliške akcije je poslalo buenosaireskemu županu Debedettiju spomenico, s katero ga opozarjajo na poplavo nemoralnih in pornografskih novel in revij ter slik, ki so se v zadnjem času pojavile v prodaji po časopisnih kioskih po ulicah in na postajah podzemskih železnic. Poziva ga naj odredi zaplenbo vse te pornografske literature, odredi kazensko postopanje proti izdajateljem take literature, ki kvarno vpliva na moralo naroda. S tem pa tudi krši principe, ki jih je ponovno naglasil sam predsednik republike gral Peron, ko je poudarjal, da je "najboljše kar ima republika narod sam".

Dr. MIHA KREK

ČESTITKA IN ZAHVALA

"Svobodni Sloveniji" ob njeni desetletnici priskrbo čestitam. Mislim, da so vsi uredniki, razmnoževalci, raznašalci in bralci ponosni in veseli njenih uspehov.

Pred desetletjem je začela izhajati kot sad prizadevanj par navdušenih in požrtvovalnih ljudi, ki so tvegali svoj mir in svobodo za to, da bi Slovencem pod okupacijo nudili politično vodilo in sredstvo za medsebojno obveščevanje. Bilo je treba izrednega junaštva, požrtvovalnosti in iznajdljive modrosti, da se je to podjetje posrečilo. Treba je bilo neprestane skrbnosti, odločnosti in tveganja, da je podtalni list mogel biti na višini in izpolniti strašno vrzel, ki je nastala, ko je tujec-okupator uničil dobesedno vso svobodo slovenske besede, in davil vse politično in drugo slovensko javno delo.

V teh duševnih razmerah, ko je po deželi mrgolelo komunističnih in okupatorjevih denuncijantov, je izbranemu krdelu mladih prostovoljcev Slovenske Ljudske Stranke uspelo, da je list izhajal, redno prihajal do zapornikov in jim prinašal prave informacije o važnih domačih in mednarodnih dogodkih, posredoval zvezo med zastopniki stranke v tujini in po raznih krajih zaslužnjene domovine. "Svobodna Slovenija" je bila doma kot luč v viharju in temi, kot rdeča nit zvestobe in ljubezni, ki jo je narod hranil iz dobe miru, prinesel na križev pot okupacije in komunistične revolucije in jo ohranja sedaj doma v suženjstvu in v tujini v pregnanstvu. "Svobodna Slovenija" je glasilo naše zvestobe nevenljivim slovenskim vrednotam in vzorom: katoliškimi načelom in nauku življenja, slovenskim narodnim izročilom in ciljem ter demokratičnemu, ljudskemu načinu vodenja vseh javnih, skupnostnih zadev. Zato je bila "Svobodna Slovenija" istočasno najostrejša nasprotnica okupatorskega nasilja prav tako kot komunističnega zločina in bila očitajoča vest tudi vsem tistim, ki niso spoštovali narodne sloge in politične discipline in stabilili skupno moč v največji nevarnosti.

Komaj so prve skupine novih naseljencev prišle v Južno Ameriko, je bila že Svobodna Slovenija tudi med njimi. In odtlej je največji, najstarejši list naše emigracije. Sedaj je pred vsem zveza z domovino. Resnična, trajna, redna in uspešna zveza. Ne mislim tu samo na pregledne novice, ki jih prinaša iz domovine, na te najmanj, čeprav so važne. Mislim na to, da je list resničen del lepega slovenskega življenja, da je v naših skromnih razmerah kar bogat po pestri vsebini, po sodelavcih v vseh konceh in krajih sveta, da je ne le praktični svetovalec Slovencem v Argentini, ampak vodilen list vseh raztresenih slovenskih izgnancev. Močni prispevki iz slovenskega kulturnega ustvarjanja, politični razgledi, mednarodni pogledi in krepka opozorila v uvodnikih, vse to v enem, nam dela Svobodno Slovenijo tako priljubljeno in potrebno, da si brez nje ne moremo več zamisliti skupnostnega življenja v begunstvu.

Vsaka številka našega lista je nova vez med nami in v veliki meri podoba našega skupnostnega življenja. Dokler bomo ohranili list, bo ta pričeval, da ohranjamo to skupnost in duhovno povezanost. Brez lista bi bili po vseh kontinentih raztreseni, brezpomembni posamezniki. Tega ne smemo nikdar dopustiti. Lepo prosim vse rojake, vse slovenske družine, naj skrbijo, da bo naš list stalen gost v vseh slovenskih domovih v tujini, da bo zastava "Svobodne Slovenije" zmagovito zaključila svojo pot iz podzemlja, preko taborišč in begunstva iz tujine v nanovo Svobodno Slovenijo.

PRIZNANJE

Od predsedstva Krščanske Demokratske Zveze Srednje Evrope je uredništvo "Svobodne Slovenije" prejelo naslednje pozdravno pismo, ki se v prevodu glasi:

New York, November 14, 1951
339 East 52nd Street,
New York 22, N. Y.
Ref. Nr. 522

"SVOBODNA SLOVENIJA"

Victor Martínez 50,
Buenos Aires,
Argentina.

Gospodje!

Krščanska Demokratska Zveza Srednje Evrope, sestavljena iz krščanskih demokratskih strank Češko-Slovaške, Madžarske, Latvije, Litve, Poljske in Jugoslavije, pošilja "Svobodni Sloveniji" najlepše čestitke ob priliki desetletnice njenega izhajanja.

Doba zadnjih deset let, kar obstoja "Svobodna Slovenija", je bila najbolj viharja v zgodovini naših narodov. Uspeh "Svobodne Slovenije" je zato tem bolj izreden. Od prvih začetkov v podzemlju ni nikdar nehala širiti krščansko-demokratskih načel, podpirajoč borbo krščansko-demokratskih strank proti komunizmu.

V čast mi je poslati Vam najlepše pozdrave in čestitke Krščanske Demokratske Zveze Srednje Evrope v upanju, da bo "Svobodna Slovenija" končno dosegla zadoščenje po letih vztrajnega dela in bo izhajala v osvobojeni domovini, obnovljeni v krščansko-demokratskem duhu.

Iskreno Vaš

KONRAD SIENIEWICZ, l. r.
Generalni tajnik

DR. AL. ODAR

Razmerje izseljencev do komunizma

Nobena tajnost ni, da novi izseljenci, ki so se izselili zaradi komunizma, sedaj po nekaj letih, odkar so odšli od doma, ne sodijo več vsi enako o komunizmu. Nekateri med njimi so namreč mnenja, da je zanje pač najbolje, če se za komunizem nič več ne menijo. Pečanje s komunizmom je stvar politike, pravijo, politiko pa naj kroji domačina. Izseljenci so v novi deželi tujci, ki naj si z delom služijo kruh, v javne zadeve pa naj se ne vtikajo. Drugi gredo dali. Zaradi žalostne skušnje, ki so jo doživeli s komunizmom doma, ne marajo nič slišati o njem. Doma so se mu postavljali no robu. Toda komunizem je prišel na oblast, oni pa so morali z doma, če so si hoteli rešiti življenje. V tujini, ki je za vsakega bolj ali manj trda, pa so se jim začele zbuhati misli, da bi bili morda ostati doma, če bi se ne bili tako izpostavljali. Domišljija jim slika dom in domovino v najlepših barvah takšna, kakršna sta bila v tistih lepih letih, preden je zagospodoval nad njima komunizem in nereden je razdirala nemška in italijanska okupacija. Ob teh predstavah o domovini, ki danes ni več takšna, jih močneje zgrabi domotuja. Le zakaj nismo ravnali po vzvedu sredincev. Počakali bi bili nekoliko, se pomaknili v ozadje in se potuhnili; seveda bi sedaj trpeli pod komunisti, toda vsaj doma bi bili. Boe pa bo tako preložil, prei ali slei. So pa tudi taki med izseljenci, ki jih misel na domovino prav nič ne vznemirja. Za nje je domovina tam, kjer se jim bolje godi. Preračunali so, da jim je v svobodnih ameriških državah boljše kot bi jim bilo v onih pod železno zaveso. Zato so tu. Tu gospodarijo, si pridobivajo imetje in uživajo, dokler je čas. Komunizma jim ni mar; saj jih tu še ne grabi za vrat. Tudi takšni se dobe, ki bi bili prav tako lahko doma med komunisti. Med komunistično revolucijo doma so bili pač napak nekulirali. Určali so se. Niso pričakovali, da bi utegnili komunizem zmagati. Na napačno stran so se postavili. Sedaj se bijejo po glavi. So pa končno tudi taki, ki so se doma zvestno borili proti komunizmu in jim danes ni prav nič žal, da so to storili. Zavedajo se, da so delali prav. Drugače niso mogli. Katera izmed naštetih skupin sodi pravilno?

Komunizem je svetoven pojav. Koliko jih je med komunisti res s srcem pri stvari, ve seveda samo Boe. Deistvo pa je, da stoji danes velik del sveta pod komunističnim režimom. Ali imajo v svojih deželah komunisti večino, je drugo vprašanje. Pač pa imajo tam oblast. Kaj večina, kaj zadovoljstvo ljudi! Oblast, to je prvo, vse! A tudi v državah, ki niso pod komunističnim režimom, se komunizem propagira. Nespametno bi bilo, če bi kdo zapiral oči pred tem dejstvom. Komunizem je svetovni pojav.

Vsi ljudje, vsak poedinec med njimi, tudi vsak izseljenec je močno zainteresiran na tem, kako je s komunizmom. Drugo vprašanje pa je, če se tega zaveda. Velikokrat se je že zgodilo v zgodovini, da se ljudje niso zavedali usodnih nevarnosti, ki so jim grozile. Zato je možno tudi danes, da se kdo za komunizem ne zanima in se zanj zanimati neče. Možno je tako ravnanje, toda pametno ni. Še nikoli ni bil moder tisti, ki je ob grozeči nevarnosti, ko se je zahtevalo od njega odločno ravnanje, zaprl oči in počakal, češ, kar bo, pa bo. Taka pozicija je sicer včasih psihološko razumljiva zaradi slabosti in plašnosti ljudi, nikdar pa ni pred umom in vestjo utemeljena. Moško tako ravnanje ni. Vsaj pametni in svobodni možje tako ne ravna.

Komunizem ni samo političen pojav. Pri njem tudi ne gre le za določeno gospodarsko teorijo in sestav. Komunizem je mnogo širši. Sega na vsa področja človeškega delovanja. Sega v filozofijo, vero, nrvnost, kulturo, državo, družbo, družino in meddržavno življenje. Sega skratka v vsa področja človeške svobode. Človeku predpisu-

je kaj naj misli, kako čustvuje, kaj govori in piše, kaj dela, kje in kako. Človeške svobode v tradicionalnem pomenu te besede sam ne pozna in nikomur ne prizna. Komunizem je materializem v polnem pomenu besede. Je svojevrstna filozofija, ki ne pozna duhovne duše. Je brezboštvo. Ne pozna človeške osebnosti, kakor jo je človeštvo umevalo doslej. Ne pozna usmiljenja in ljubezni, zato je seveda v skrajnem nasprotju s Kristusovim naukom o ljubezni. Nečloveško ravnanje z ljudmi, ki spremlja komunistični režim v vseh deželah, kjer je zavladal, ni nekaj, kar bi le slučajno spremljalo ta režim, marveč je komunizmu lastno. Na Koreji so komunisti s presenetljivo natančnostjo do pičice prav tako ravnali kot nekaj let poprej v Sloveniji, ali še poprej v Španiji in Rusiji. Le tempo ravnaja in njegova taktika sta se izpopolnila. Ruske škofo so pred tridesetimi leti počasi uklanjali, madžarskega kardinala so zlomili dosti hitreje. Uporabili so pač boljša sredstva. Bistvo pa je ostalo isto. Komunizem menja taktiko, ne pa cilja. Ponaša se celo, da je njegova moč v prilagajevanju, v upoštevanju razvoja in faktiziranju. Toda to ne sme motiti tistega, ki hoče doumeti njegovo bistvo. Komunizem je eden, pa naj si nadeva mednarodno ali narodno obleko, naj se zapadu dela prijaznega ali ne, naj govori o miru ali rožlja z orožjem, naj bo njegov tempo hitrejši ali počasnejši, naj manevrira s taktičnim opuščanjem ali z brezobzirnim osvajanjem. Volk ne menia svoje narave, četudi obleče ovčji kožuh.

Ko bi bil komunizem le političen pojav, bi mogoč kdo reči, da ga kot priseljena ne more zanimati, zakaj politika je stvar domačinov. Ko bi bil komunizem le poseben gospodarski sistem, bi mogoč kdo svoje nezanimanje zanj opravičevati s tem, da ga gospodarstvo neinteresira, še lastno ne bogve koliko, socialno in javno pa sploh nič. To prepriča drugim. Kaj hočemo, niso vsi ljudje rojeni gospodarstveniki. Tudi ni potrebno, da bi bili. Toda komunizem ni samo posebna politika in posebno gospodarstvo. Je mnogo, mnogo več. Je svojevrstno celotnostno gledanje na človeka. Je svoja vera, svoja morala, svoja filozofija, svojevrstno motenje človeške osebnosti in svobode. Komunizem hoče novega človeka. Ta komunistični novi človek naj bi bil čisto drugačen, kot je dosedanj zapadni človek, ki je zrastel iz krščanskih tal. Komunizem pa pri vsem svojem diametralnem nasprotju s krščansko in evropsko kulturno zamislitvijo o človeku ni mirna teorija poleg drugih, marveč nasilen in brezobziren. Fanatičen je kot nobeno vzhodno verstvo. Nasilje uporablja, kot ga ni uporabljal še noben nasilnik.

POZDRAV BRATOM IN SESTRAM V DOMOVINI

Na nedeljski proslavi desetletnice izhajanja "Svobodne Slovenije" so se Slovenci v Argentini, zastopani po svojih predstavnikih, spominjali tudi trpečih bratov in sester doma ter so nanje naslovili naslednji pozdrav:

Prav ista groza trpljenja in zvrhane mera gorja, ki je bila vam in nam naložena, ko je pred desetimi leti izšla v domovini prva številka "Svobodne Slovenije", vas danes, bratje in sestre, še vedno spremlja. Spremenile so se sile okupatorja, gorje pa je danes postoteno.

Odkar so prve skupine slovenskih emigrantov stopile na argentinska tla, je med njimi "Svobodna Slovenija"; odkar se je nekaj preganjani slovenski protikomunistični begunec naselil skoraj v vseh državah zahodnega sveta kot človek z vero v lepšo in srečnejšo bodočnost, ga na vseh njegovih potih spremlja glas "Svobodne Slovenije". Nam v svobodi, daleč od rodne zemlje, je dano spominjati se danes desetletnice "Svobodne Slovenije".

Naše misli so danes bolj kot kdaj koli pri vas, dragi bratje in sestre. Vemo, da ste morali pod knuto udarcev in grozo komunističnega te-

Gre mu za dejansko oblast v deželi. Ko se je polasti, jo izrablja brez obzira do skrajne možnosti, da družbi vsili svoj koncept. Namen mu posvečuje sredstva. Zato so mu vsa dobra, če le koristijo. Kdor ni z njim, je izdajalec, sovražnik ljudstva, mračnjak, škodljivec. Če se ne ukloni, ga čaka zapostavljanje, gospodarsko uničenje in končno tudi fizično iztrebljenje. Komunizem ne da živeti tistim, ki drugače mislijo kot on.

Ker je komunizem tak, je jasno, da mora zanimati vsakega človeka. Saj tu ne gre za politika in socialnega ekonomista. Gre za človeka. Gre za to: ali hočemo ostati ljudje, kakor človeka pojmuje krščanska tradicija, ali pa pustimo, da nam vsilijo komunistično zamisel novega človeka. Eno ali drugo. Kdo bi po pameti mogel reči, da ga to ne zanima. Kako moreš kot sredinec čakati, kateri od teh dveh nazorov bo v velikanskem boju zmagal. Predpostavljamo seveda, da si človek, ki je tega imena vreden, da si pameten in pošten človek. Egoisti, ki jim je le za trenutno uživanje, svetovnonazorne vlačuge in sleve so seveda zmorni tudi tega. Toda tem ne pišem tega.

Za našo stvar gre. Če zmagajo komunizem, bomo prizadeti vsi. Tudi tisti priseljenci, ki sestavljajo najtanjšo plast ljudstva v deželi.

Protikomunistično usmerjeni Slovenci so se v času komunistične revolucije v Sloveniji odkrito borili proti komunizmu. Po veliki večini zaradi komunistične ideologije, tu in tam kateri morda le bolj zato, ker so mu komunisti zaklali vola, zažgali streho nad glavo, mu ubili brata, sestro ali očeta. Zaradi te borbe so morali tudi z doma v maju 1945. Četudi njihova borba ni bila venčana z zmago, ni bila odveč. Nikakor ne! V njej so izpolnili svojo dolžnost, ki jim je bila naložena v usodni zgodovinski uri. Dali so protikomunističnemu svetu svetel vzgled. In to v času, ko so veliki zapadni narodi še omahovali. Danes se v zapadnem svetu vsakdo upa govoriti in pisati proti komunizmu; saj je javno mnenje protikomunistično. Pred desetimi leti, ko se je začela slovenska borba proti komunizmu, je bilo drugače. Slovenska borba proti komunizmu je rešila med našim narodom mnoge, ki bi bili sicer zapadli komunistični propagandi in ideologiji. Pri slovenski borbi zoper komunizem v tistih letih ni šlo samo za to, da si protikomunistični Slovenci obvarujejo svoje imetje, marveč tudi za nrvne in verske vrednote. Papež Pij XI je slovesno obsodil komunizem in vsako sodelovanje z njim. Slovenski ljudje so zvesto prisluhli papeževi besedi. Na svojem geografskem sektorju so zato sprejeli borbo proti komunizmu. Kateri katoliški človek bi (Nadaljevanje na 6. strani)

rorja umolkniti, vemo, da ste se umaknili v zatišje, vemo, da je vaše trpljenje brez primere, in vemo, da se s srci, polnimi upanja, ozirate na one preko morij.

"Svobodna Slovenija" pa se je trudila, se trudi in ne bo odnehala v vašem imenu in v imenu vseh v tujini kričati v svet vso golo resnico o terorju doma, ne bo klonila v svoji borbi za resnico in pravico in ne bo niti za trenutek pomišljala, podvzeti vse, kar bo vam kot trpečemu narodu doma v korist. Najvišji cilj "Svobodne Slovenije" je svoboda slovenski zemlji, najlepše poslastvo — lepša bodočnost naroda pod Triglavom.

V tem stremljenju podpira "Svobodno Slovenijo" slovenska skupnost v Argentini, zastopana na današnjem jubilejnem slavju po svojih predstavnikih, številni emigranti po vseh celinah sveta, v tem stremljenju bo "Svobodna Slovenija" tudi v bodoče podpirala napere predsednika in članov NO za osvoboditev Slovenije.

Z vero v Boga, bratje in sestre, z neumrljivimi silami našega naroda bo zasijala sonce svobode naši domovini!

Dr. IVAN AHČIN

Pomen emigrantskega tiska

Slovensko izseljenstvo je staro komaj dobrega tričetrt stoletja, pa imamo izseljenske liste in celo dnevnik, ki nosijo približno isto starost. To nam dokazuje, da so pionirji našega izseljenstva še skoraj prej ko na kruh in na urejen položaj v novi domovini mislili na to, kako svoje rojake oskrbeti s tiskano domačo besedo. Pred očmi imamo predvsem Severno Ameriko, kjer je slovenska emigracija najstarejša in najštevilnejša. A velja prav isto — tudi za Južno Ameriko in za vse druge kraje, kamor je odšel slovenski človek iskat zaslužka.

Tako številni izseljenski tisk je mogel v pisani raznolikosti in v sorazmerno močnih nakladah uspevati le, ker je vedno našel zadosti naročnikov in bralcev. Slovenski izseljenec je bil že zdolga vajen brati časopise. Ko je prišel v tuj svet, je bil vesel, če je mogel v roke vzeti slovenski časopis, že zaradi tega, ker drugega tiska vsaj splošno ni razumel. Slovenski časopis je bil velikokrat edini znanec, ki ga je srečal v daljni deželi. Tujina je bila manj mrzla in neznanca, ko mu je domača tiskana beseda tolmačila razmere v novem svetu, mu pojasnjevala svetovni položaj in ga zlasti obveščala o stanju v domovini, ki jo je zapustil, a vedno po njej hrepenel z otožnim srcem.

Na ta način je slovenski izseljenski tisk vršil in še vedno vrši veliko kulturno nalogo v širnem zamejstvu, ko spremlja naše rojake povsod kjerkoli bivajo, jih veže med seboj, jim ohranja in osvežuje slovensko besedo in jih zlasti ohranja kot žive in zavedne člane slovenskega narodnega občestva.

Vendar pa so se razmere med slovenskim izseljenstvom mnogo spremenile z dolivom nove emigracije po letu 1945. Med tem, ko je stara emigracija bila predvsem krušna, ki jo je vrglo v svet pomanjkanje dela in kruha na domači grudi, pa so že okoliščine, pod katerimi je prihajal nov izseljenjski val v zamejstvo, vzbudile v slovenskem izseljenstvu v svetu nove tokove in nas postavile pred nove naloge. Kajpada je tudi nova emigracija iskala pota čez morje, da si zasluži svoj kruh. Toda vzrok, da je morala s doma je bil drug: nastop komunistične strahovlade v domovini. Novi emigranti so bili žrtve svojega verskega ali vsaj svojega političnega prepričanja. To je bil umik visoko kulturne narodne plasti pred krvavo komuni-

stično poplavo v zamejstvo. Naravno, da je ta plast prinašala s seboj v novi svet vse drugačne probleme kot nekoč njihovi predhodniki in da tudi svojega bivanja v zamejstvu ne smatra in ne more smatrati nikdar za zgolj krušno vprašanje! Gotovo, treba je živeti od dela svojih rok. Toda plast, ki se je umaknila iz domovine pred komunizmom, je vršila v narodu veliko kulturno nalogo, ki je trenutno le nasilno prekinjena, nikakor pa ne končana. Nekaj te kulturne naloge je res mogoče nadaljevati tudi v novi domovini. Toda le drobec tega, kar bi se moglo storiti doma in kar bi krvavo potrebovala naša domovina.

S tem pa sta tudi že nakazana pomen in naloga našega svobodnega izseljenskega tiska.

Njegov pomen je prvenstveno narodno kulturnega značaja. Razumljivo nam je, da so komunisti na vse kriplice skušali prepričati ali vsaj kompromitirati in onemogočiti emigracijo v slehernem njenem kulturnem delu, kajti že sam njen obstoj je trajna obtožba razmer, ki vladajo pod komunističnimi gospodarji.

Poleg vseh tistih nalog, ki jih je slovenski izseljenski tisk dosihmal opravljal: gojitev materine govornice, vez med izseljenci, novice iz domovine, je tisk, ki so si ga novi emigranti ustvarili, moral prevzeti veliko in sveto nalogo: povedati rojakom in tujcem resnico o komunizmu, ki smo ga na lastni koži doživeli. Treba je bilo povedati in to vedno znova ponavljati. Kakšno nasilje in nečloveškost je komunizem v praksi in kako lažniva in varljiva je njegova propaganda v inozemstvu. Bilo je potrebno osvetliti komunistične intrige med našimi rojaki v zamejstvu, da so pričeli pravilno pojmovati prave vzroke nove emigracije in je niso več obkladalci z "izdajalci in vojnimi zločinci", kakor jih je naučila Titova propaganda. Razven tega je treba vedno budno stati na straži pred lažnivo propagando bogata dotiranega komunističnega tiska, ki razpleta svoje zvižane mreže med izseljenci, poskuša zasejati med nje neevidnost in nepoučene zbabiti na svoje limanice.

Z zadovoljstvom lahko ugotovljamo, da vse to težavno poslanstvo naš izseljenski tisk uspešno opravlja. To velja zlasti za katoliški tisk. Kdor izmed naših rojakov v zamejstvu je prave volje, že dobera pozna razmere doma in pravi obraz komunizma. Ljudje se ne dajo več varati in tudi razumejo

zakaj je nova emigracija odšla v tujino. To je uspeh dobrega emigrantskega tiska — nekaj kajpada tudi komunizma doma, ki ne neha s svojimi zločini nad slovenskim ljudstvom, kar med vsemi poštenimi rojaki utrjuje odpor proti tolikšnemu barbarstvu. Ni pa ta apologetični pomen, če ga smemo tako imenovati, ves in edini pomen, ki ga izseljenski tisk vrši med nami. Enako pomemben ali še važnejši je njegov psihološki vpliv na emigracijo.

Poglaviti greh človeka, posebno modernega človeka, je njegova brezbržnost, pasivnost do idej in do idealov, ki bi bile v stanu dvigniti in poplemeniti njegovo življenje. In kdo je bližji kakor emigrant nevarnosti, da bo zapadel v duševno otopenost, češ, saj se ne da nič napraviti. Toda spomnimo se francoskega reka: *C'est quand il n'y a rien à faire qu'il y a tout à faire* — Vprav takrat, ko ni kaj storiti, je treba vse storiti!

Ideja, zaradi katere smo bili preganjani in smo začasno izgubili domovino, mora v nas ostati živa in po nas živeti dalje! Emigracija, ki si vzdržuje svojo tiskano besedo, ni mrtva! Ona živi in upa v svoje vstajenje. Vsaka številka slovenske tiskane publikacije, ki prihaja iz našega kroga, se nam zdi kakor nova izpoved vere v resničnost ideje, za katero smo trpeli; nam je vedno novi klic, ki dviga srca v upanju, da bo pravica triumfirala nad krivico in zlobjo; nam je bodrilo k novi delavnosti za zmago resnice in pravice. Emigrantski tisk je izraz in odsev notranjega življenja, ki ga izseljenstvo živi, je dokaz njegove vitalnosti, ki se ne da potlačiti ne od notranjih težkoč, ne preplašiti od zunanjih sovražnikov.

"Svobodna Slovenija", ki v letošnji jeseni obhaja desetletnico svojega obstoja, je živ dokaz slovenske žilavosti in vztrajnosti v boju za ideale, ki nam jih je izročila naša narodna kulturna in politična tradicija. Porojena v mračnih okupacijskih dneh v nad vse skromnih razmerah, je s svojim ustanoviteljem nastopila pot v emigracijo. Šla je z nami v svet in nam postala tu v svobodni zemlji draga tovarišica, ki bi je ne mogli več pogrešati. Ko bi je ne bilo, bi jo morali ustanoviti, tako nam je potrebna. Kot emigrantki ji ni boljše kot nam in tudi ne lažje. Zato od nje ne smemo preveč zahtevati. Toda kljub izrednim težavam, s katerimi se mora boriti, je ostala zvesta svojim nalogam in zvesta svojim bralcem. Teden za tednom nas obišče, da nam govori o dogodkih v domovini in po svetu, o delu in rasti našega življa, kamorkoli ga je dobra sreča zanesla

M. M.

SVOBODNA SLOVENIJA — KULTURNA REFERENTINJA

Časopis, ki izhaja z dobrimi nameni kot so težnje po objektivnih informacijah, zavest dolžnosti vzgajanja, skrb za lep jezik in podobne stvari, je že sam na sebi eminenten kulturni činitelj in naša današnja jubilarinja je imela takih dobrih namenov vedno vrhan koš. Treba se je spomniti samo uvodnikov, ki so pisali o namenu lista in branja sploh, o dolžnosti priseljencev, o nevarnosti velemešta, o slovenskih izročilih, pa bo priznanje takoj tukaj. Včasih je kdo celo ponalgal, da deli prevec naukov kot kakšen profesor in če profesor ni kulturo nosec, kdo pa naj bi bil?

Vrhunca kulture pravijo, da sta znanost in umetnost, ti dve sta nekakšna kultura v ožjem smislu. Lahko sta poljudni, ljudski. Morda utegne koga zanimati, kako se je "Svobodna Slovenija" v zadnjih štirih letih, kar izhaja v Argentini, udeleževala v širjenju te kulture v ožjem smislu. Bilanca ji dela čast in evo najprej nekaj števil iz tednika samega.

Članek, ki govorijo načelno o kulturnih problemih je bilo 7 (1948: 1, 1949: 1, 1950: 2, 1951: 3). — Izvirnih slovenskih pesmi je prinesla 13 (1948: 6, 1949: 2, 1950: 5), prevodov v kastiljščino ali iz kastiljščine 4 (1948: 1, 1949: 2, 1950: 1), izvirne proze — brez ponatisov iz koledarjev 13, po večini črtic in novel (1948: 2, 1949: 4, 1950: 7), prevoda 2 (1948: 1, 1950: 1). Poleg tega pa še Wastov roman Ivana Taborca in 666, ki je izhajal v podlistku 1050/51. Znanstvenih člankov je bilo v listu 15 (1948: 6, 1949: 3, 1950: 5, 1951: 1), pri čemer pa, niso upoštewane priloge "Delo in svet" iz 1. 1949, kjer je izšlo tudi mnogo člankov iz socialnega področja, ki imajo znanstven ali vsaj poljudno-znanstven značaj. Izredno visoko je število biografij naših zaslužnih kulturnih delavcev, bodisi da podajajo pregled celotnega življenja in dela, bodisi le opis omejenega delografa. Po večini so ti življenjepisni nastali iz priložnostnih pobud, kot so obletnice, smrt in podobno. Upoštevale so le osebnosti, ki so bile kulturno dejalne: umetniki, učenjaki, meceni, prosvetitelji, ne pa tudi možje iz drugih področij kot dušni pastirji, politiki ali gospodarji, če niso bili tudi kulturno (v ožjem smislu) delavni. Življenjepisov slovenskih za kulturo zaslužnih mož je izšlo v listu 43 (1948: 6, 1949: 7, 1950: 16, 1951: 14), o tujcih pa 2 (1950). — Od potpisov so upoštevani le oni, ki imajo vsaj nekaj

literarne ambicije ali pa opisujejo kulturna dejanja; bilo jih je 12 (1949: 3, 1950: 6, 1951: 3). — Rekordno število zavzemajo ocene, pri katerih so upoštewane tudi prehodne ocene umetnin, ki se bodo izvajale, ne pa reklamne notice ali suhoparna poročila, da se je prireditelj izvršila. O gledaliških predstavah je izšlo 45 kritik (1948: 3, 1949: 16, 1950: 17, 1951: 9), o koncertih 23 (1949: 3, 1950: 15, 1951: 5), o knjigah in literarnih prireditvah 36 (1948: 6, 1949: 5, 1950: 17, 1951: 8), o likovno-umetniških razstavah 3 (1949: 1, 1950: 1, 1951: 1). V 1. 1951 je list vpeljal še posebni stalni rubriki "Slovenski tisk v Argentini" in "Seznam knjig" iz knjižnice Društva Slovencev. Ocene mešanih gledališko-glasbenih-literarnih nastopov so navedene vedno le enkrat in sicer pod panogo, ki je na prireditvi prevladovala. — Notico o kulturnih razmerah v domovini in o kulturnem udejstvanju Slovencev na tujem je na stotine; tu so registrirana le izčrpejša poročila iz domovine, ki jih je 16 (1948: 3, 1950: 9, 1951: 4) in iz tujine, ki jih je 8 (1948: 2, 1950: 2, 1951: 4). — Raznih kramljanj — besede "kozarija" novi pravopis ne priporoča — v literarni obliki ali o kulturnih zadevah je prišlo na svetlo 6 (1948: 1, 1949: 1, 1950: 4). — Letnik 1951 je upoštevan povsod do številke z dne 16. 11. — Torej v 173 številkih lista poleg vsega kulturnega drobiža 248 člankov! Klobuk dol!

"Svobodna Slovenija" pa izdaja še knjige. Izšli so trije koledarji-zborniki. V teh treh letnikih se mi je posrečilo — brez povpraševanja v uredništvu, ki se ne spodobi — ugotoviti 79, reci devetinsedemdeset piscev, ki so prispevali svoje pisane umetnine ali znanje, pa je še precej anonimnežev, ki jim ne vem imena. V zamejstvu živeči likovni umetniki imajo skoraj vsi reproducirane svoje umotvore v teh zbornikih.

V založbi lista je izšla "Črna maša za pobite Slovence" in prav v zadnjih dneh še Debeljakova pesniška zbirka "Poljub" z lesorezi Bare Remeca. Menda je lahko rečemo, da pomenita ti dve knjigi višek izseljenske literarne tvornosti.

Bibliografija in statistika na splošno nista prijetni opravili. Kadar pa je rezultat tak, kot tukaj, čuti brskač veliko zadoščenje, da je spihal prah s starih foliantov. Vivat, floreat, crescat — "Svobodna Slovenija" še naprej! No, saj sta spet dve novi knjigi že na poti.

v širni svet. In nam govori v naši domači slovenski besedi, 10.000 km daleč od domovine! Zato jo s srčnim veseljem in s tihim spoštovanjem meljem v roke. "Svobodna Slovenija" izraža že v svojem nazivu slovenski pro-

gram in naše upanje. Kaj bi ji ob njenem desetletnem jubileju mogli boljšega želeli, kakor da ne izgubi idealizma, ki ozivlja njene stolpce in poguma in vztrajnosti vsje dotlej, da nas povede v svobodno Slovenijo!

V. V.

Ljubljana kot središče obveščevalne službe

Med glavne in najtežje priprave za vojno v mirnem času spada organizacija obveščevalne in volunske službe — in to pred vsem strategijske — v vseh državah, ki bi utegnile kedaj priti v poštev kot sovražnik in vojaški nasprotnik. Taka organizacija izgleda kot ribičeva mreža, v kateri predstavljajo poedini obveščevalni centri in volunska gnezda večje ali manjše vozle s primerno posadko izvežbanih sodelavcev, ki v slučaju vojne avtomatično prevzamejo službo in za to tudi že razpolagajo z odgovarjajočimi zvezami, sredstvi in predvsem z denarjem. Danes je namreč tudi najboljše vojaško vodstvo brez moči, hromo in brezuspešno slepo, če ne razpolaga s popolno in strokovno obveščevalno službo.

Menda ni bilo samo naključje, da je bila izbrana tudi Ljubljana za eno od glavnih obveščevalnih središč zahodnih sil za slučaj vojne proti Nemčiji in to že več let pred začetkom druge svetovne vojne. Postavljena neposredno ob nemški meji, ali bočno k zahodni fronti, je to središče v vojnih l. 1939-41 lahko sodelovalo brez vsake nevarnosti, čeprav v manjšem obsegu, ker je pač takrat obstojala še možnost uporabe mnogih drugih "poti". Toda z begom zahodnjakov iz Evrope, razpadom Jugoslavije in ustanovitvijo polavtonomne Ljubljanske province, je Ljubljana trenutno pridobi

la ogromno na važnosti. Po svojem vojnem - geografskem položaju je ležala na enem redkih, še preostalih obveščevalnih kanalov iz donavskega bazena za Severno Italijo in dalje; kot prestolnica male, politično brezpomembne province ni privlačila v toliki meri pozornosti protivolunske službe in zato je bil tudi prihod in odhod v to mesto razmeroma še najlažji in so bile tako kurirske službe med obema taboroma zelo sproščene.

Na prste ene roke lahko preštejemo Slovence, ki so vedeli, da se je nekje v središču mesta nahajal lepo urejen podzemski prostor, ki je bil opremljen z najmodernejšim "orodjem" obveščevalne službe. Noben domačin ni prestopil praga tega prostora, čeprav se je v njem kovala tudi njegova usoda. In prav to dejstvo je bilo najboljše jamstvo za ohranitev tajnosti skozi polnih pet let, kajti vsi poznamo svojo slabost, da nam vesela družba in kozarec cvička kaj hitro razvežeta jezike da o ženski molčečnosti sploh ne govorim. S tem pa ni rečeno, da Slovenci ne bi imeli velikega, lahko kar priznamo pretežnega deleža v nad vse nevarnem razdirajočem in zbirajočem delovanju tega obveščevalnega centra, ki je tako uspešno pripravljaj pot do končne zmage zaveznikov.

Danes že smemo izdati, da je ljubljansko središče bilo eden največjih vozlev

v obveščevalni mreži zahodnjakov v celi srednji Evropi. Ta baza je imela namreč tudi še svoja "gnezda" ali podružnice po vseh vojaško - političnih pomembnejših mestih nemškega in od Nemcev zasedenega ozemlja, od katerih so bila posebno važna v Zagrebu, Splitu, Beogradu, Budimpešti, Varšavi, Berlinu, Münchenu, Dunaju, Grazu, Celovcu in Trstu. Vsi ti pomožni vozliji so bili neposredno ali posredno vezani za Ljubljano in delo tudi med seboj. In ravno v teh gnezdih so se nahajali pretežno Slovenci in to iz onih vrst, ki so jih nemške tolpe po razpadu Jugoslavije izgnale iz domovine in razgnale po celi Evropi. V srcih teh nesrečnežev je še posebno vzplamtela ljubezen do zgubljene domovine, občutili so bol in obup nad storjeno krivico, rodilo se je sovraštvo in končno vzbudila vroča želja po maščevanju nad brutalnim sovražnikom. Vsak je hotel z nečim pomagati, da se oslabi in oškoduje okupator in tako olajša in pospeši njegov poraz. Marsikateri trud je pa bil žal zastoj, kajti mi vsi smo imeli zgrešene pojme o cilju in vsebini obveščevalne službe in smo bili prepričani, da so poizvedbe in podatki lokalnega ali osebnega značaja prvenstvene vrednosti za velike strategijske kombinacije. Že doma je bilo treba prepričati aktivne odporne, da za zunaj ni bilo važno zvedeti, da ima okupator v Sloveniji 2 ali 4 divizije in toliko polic. Bataljonov, da so bile požgane te in te vase, da je bilo pobitih toliko naših ljudi itd., kajti vse to je spadalo prej v propagandno službo. Med tem pa je bil ljubljanski center res organ vlikega kalibra, kajti v njem se je stekalo dnevno na stotine

poročil in števil od podružnic, ki so bile res na viru in ta material se je potem razvrstil, primerjal, razčlenil in zopet zlival ter se ustvarjal zaključki, ki so "držali" in nazadnje v zbitem stilu odleteli na zahod.

Deset let je minulo od početka delovanja tega preurejenega podzemnega brloga in opravično je, da se spomnimo vsaj nekaterih, četudi ne imenovanih naših Slovencev, ki so večkrat v gigantskih naporih žrtvovali sebe, da so se dokopali do najrazličnejših velikih tajnosti nemške strategije in politike in te dostavili po res čudežnih potih do baze v Ljubljani. Čeprav skromni in brez moči, največkrat prepuščeni samim sebi, s takim delom povzročili sovražniku več težav in škodo kot krvave bitke celih armadnih zborov ali krdel bombnikov, in zato zaslužijo tudi našo hvaležnost. So pa tudi vzgled junaštva, požrtvovalnosti in ljubezni do domovine.

1) Nacisti so iz zasedene Štajerske odpeljali v Muenchen mlado učiteljico Marico M. Vso so jo pretepli, jo zlorabili ter jo končno zaposlili kot služkinjo. Toda slučaj je hotel, da je opravljala najnižja dela v centralnem hotelu "SS" štaba in "Gestapo-a", kjer je bilo tudi središče nemške okupacijske službe za Balkan. Visoki dostojanstveniki so kaj radi prirajali v tem hotelu svoje orgije in pijančevanja. Ne meneč se za skromno postroženje so glasno razpravljali o svojih akcijah in podvigih na Balkanu. Bistro dekle je pravilno razumelo važnost teh samohval in groženj ter je o vsem znalo poslati res objektivno pismo na Gorenjsko odkoder so ta poročila takoj našla pot v Ljubljano. Bog ve kak-

šna usoda je zadela to junakinjo?

2.) Neposredno pred vojno so začeli odhajati na delo na železnicah v Nemčijo posebno naši Prekmurci in potem tudi že Prleki. En Ljutomerčan se je izkazal za posebno spretnega in je med vojno — vsled pomanjkanja delovnih moči — napredoval celo do nadzornika proge na velikem železniškem križišču v Godenu ob poljski meji. Dva Prekmurca sta mu bila pomočnika in ta trojka je znala priti do mnogih prevoznih načrtov in instradiranj ter dobiti vpogled v prevoze celih vojaških operativnih enot. Iz njihovih poročil se je n. pr. pravčasno zaključil začetek nemške ofenzive na polotok Krim in potem dobile indikacije za glavni napad čez Don in Donec proti Stalingradu. Kako so njihova poročila prihajala v Ljubljano, bo ostalo vedno uganka.

3.) Ena najbolj tveganih in skrivnostnih je bila zveza med 2. svetovno vojno med nemško generaliteto in angleškimi organi, ki je začasno tekla tudi skozi Ljubljano. Vzpostavitev tega kanala je bila menda vrhunec drznosti in prepredenosti, kar jih pozna vojaška zgodovina. In v tem podvigu se je udeleževal tudi en Slovenec. Vendar vsi še danesraje molče o podrobnosti tega izdajstva in proti izdajstvu.

4.) Velike težave je imela ljubljanska centrala pri ustanovitvi zanesljivega in varnega vozla v Beogradu, ker se Srbi nikakor niso hoteli spuščati v tako nevarne podvige. Toda kmalu se je stavil na razpolago znani in ugledni Slovenec dr. Milan G. ki je imel dovolj prijateljev v vseh srbskih in nemških uradih, posebno pa v železniškem ministrstvu. Z

Voščila in čestitke Svobodni Sloveniji

Za desetletnico svojega izhajanja je Svobodna Slovenija prejela naslednja voščila in čestitke:

"SVOBODNI SLOVENIJI" ZA DESETLETNICO IZHAIJANJA ZAHVALO IN BOŽJE VARSTVO!

V dveh nevarnostih je vsak izseljenec, odtrgan od rodne zemlje: da se versko izgubi in narodnostno odtuji. — Pride v razmere, ki so v verskem pogledu povsem drugačne, kakor so bile doma. Na to je navadno premalo pripravljen in resno za nevarnostjo niti ne računa, med tem ko mu nasprotni vplivi z vso železno doslednostjo, mnogokrat prav načrtno razkrajajo zgradbo njegovega verskega življenja. Narodnostno je odtrgan od živega organizma, po katerem tečejo stalne moči narodnostne zvestobe in je oropan rednega sprejemanja narodovih kulturnih vrednot. Zraven se pa znajde v breznarodnem morju izseljenkega konglomerata prišlecev iz vsega sveta in načrtno željo nove domovine, da bi ga mogla čimprej sprejeti povsem kot svojega.

Vsak, ki mu je kakorkoli skrbeti za izseljenca, mora gledati, kako bi mu pomagal v naporu za ohranitev vere in narodove zvestobe. Za versko življenje je več možnosti zbiranja in vplivanja z osebnimi odnosi ter živo besedo, dasi premalo; v narodnostnem pogledu pa je to skrbno na neprimerno manjšo možnost. Zato je dobrodošlo vsako dopolnilo teh osebnih zvez in neka mera nujno potrebna. Tako dopolnilo je pa časopis, ki ustvarja in ohranja zveze tam, kjer je osebam nemožno.

Na to važno poslanstvo tiska mislim, ko obhaja "Svobodna Slovenija" desetletnico svojega izhajanja. Če gledamo njen začetek v revolucionarnih letih slovenske zgodovine, moremo videti, da je nastala prav s tem namenom, kako Slovencev od nastopa brezbožnega in breznarodnega komunizma ohraniti ti dve dobrini. Občudovati moramo idealizem in ogromen napor, ki so ga položili nje ustanovitelji v začetek in izhajanje v domovini. Marsikomu je ohranila zvestobo in ustvarila jasnost ter nudila oporo. Da smo tukaj in da smo taki, priznajmo, je tudi delo tega lista. Iskreno ji moramo in moramo biti hvaležni, ko je tvegala pri čiščenju nazorov svojo priljubljenost, da je rešila pravilno usmerjenost Slovencev.

Prav nič manj važno vlogo nima v izseljenstvu. Ni njen namen ne-

posredno širiti in skrbeti za versko kulturo med nami, storiti pa more in dejansko opravi posredno za versko življenje izseljenec bistveno pomembno delo, ko rojake s svojim stalnim pisanjem vzdržuje v duhovnem gledanju sveta proti materialističnemu nazoru, kateremu milijoni sledijo v deželah, kjer živimo, ko jim vzgaja čut odgovornosti zase in za druge zavest krščanske skupnosti, važnega opronega kamna stanovitnosti. Narodnostno posreduje kulturne dobrine tistim, ki so ločeni od redne zveze z domovino in to v dejansko možni meri. Uči jih modrega sprejemanja dobrin tujine in spoštovanja domače lastnine.

Prav v narodnostnem oziru jo čaka težka naloga, kako v drugič tvega priljubljenost in se varuje narodne kratkovidnosti, ko bo morala v teh letih dati iskrene, pa enoumne smernice za načrtno uživanje slovenskega izseljenstva v tuje dežele in njih življenje, tako da to uživanje, če bi bilo nepripravljeno, ne raztrga ali okuži slovenskega narodnega telesa.

Poleg verskih listov "Duhovno življenje" ter "Oznanilo" ter osebnega dela svojih duhovskih tovarišev ter laikov moram šteti "Svobodno Slovenijo" v največje pomočnike pri dušnem pastirstvu v deželi, kjer moram za versko življenje Slovencev skrbeti.

Izdajateljem, urednikom in sodelavcem ob jubileju častitam na opravljenem delu, ki je zgled idealizma nam vsem in se jim za vse iskreno zahvalim. V bodoče jim želim, naj ostanejo idejno vedno jasni in odločni na temelju katolištva in slovenstva ter v delu neizmerno potrpežljivi ter požrtvovalni! Želim jim mogočnega božjega varstva! Rojakom v Argentini pa priporočam, naj list vzamejo in berejo kot svojega zelo potrebnega prijatelja.

OREHAR ANTON,
Slovenski dušni pastir
za Argentino.

**"SVOBODNI SLOVENIJI"
OB DESETLETNICI**

V življenju človeka prvih deset let ne pomeni skoro nič, saj ostane neobglen. List pa napravi lahko že ogromno s svojim pisanjem. Zato je vredno slaviti tudi take obletnice. Tudi "Svobodna Slovenija" ima za seboj občudovanja vredno pot dela in uspehov. Iz podzemskih rovov Sloveniji je vstala ter se obnovila v velikem svetu med izseljenstvom z enim namenom, kako rojake varovati hudega, jim kazati pot v zmedenosti modernega življenja, jim posebno kulturno na-

rodno biti prepotrebna opora. Doma in sedaj v tujini je to nalogo opravila tako, da ji moramo čestitati.

Po svojem mestu in poslanstvu, ki ga sedaj ima, je vzporeden list z revijo "Duhovno življenje". Povezati hoče slovenske izseljence po vsem svetu jim nuditi zlasti narodne kulturne dobrine, ki so poleg verskih človeku za osebno dovršenje nujno potrebne in v tujini težje dosegljive. Pri tem delu, izvršenem v preteklosti ji čestitam, za bodoče želim resnično polno uspehov z željo, da "Svobodna Slovenija" in "Duhovno življenje" v prijateljskem sožitju in tesnem sodelovanju skupno rešita težko nalogo, ki jo ima tisk med slovenskimi izseljenci!

Buenos Aires, 26. nov. 1951.
Za konzorcij "Duhovno življenje"
Orehar Anton, t. č. predsednik.

"Svobodni Sloveniji" ob njeni desetletnici izhajanja čestita k vsem uspehom ter želi naprej veliko božjega blagoslova pri delu za slovenske izseljence po svetu!

Buenos Aires, 26. nov. 1951.
Izdajatelj in uredništvo
slovenskega tednika "Oznanilo"

**SLOVENSKA KATOLIŠKO
AKADEMSKO STAREŠINSTVO**
Urednikom
"Svobodne Slovenije"

Gospodje,
odbor Slov. kat. akad. starešinstva izreka "Svobodni Sloveniji" ob njeni desetletnici najlepše čestitke.

V domovini je mnogo članov naše organizacije sodelovalo pri listu, izpolnjujoč tako naloge, ki so bile tudi vedno v programu našega društva. Več od njih je pri tem delu žrtvovalo tudi svoje življenje za zmago pravice in svobode.

V tujini se to delo uspešno nadaljuje, v manj težkih okoliščinah — toda ravno Vaša desetletnica je dokaz, da še vedno živi med nami polno vere in idealizma, ki nam bo di porok končne zmage pravice in svobode. Lepo Vas pozdravlja,
odbor SKAS-a.

**SLOVENSKA DEKLIŠKA
ORGANIZACIJA**
Uredništvu Svobodne Slovenije!

Slovenska dekleta ob desetletnici "Svobodne Slovenije" vsem požrtvovalnim sodelavcem in urednikom iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo, da so s svojim naložbo od teme in resnico od laži.

čelnim tiskom pomagali ločiti svet. Želimo, da bi list kljub vsem težavam še v bodoče kot doslej vršil njevalec našega materinskega jezi-

budilec velikih misli, nositelj pravih idej, vez z domovino in ohranil svoje vzvišeno poslanstvo: naj bo ka.

Katica Kovač, Renata Ašič,
tajnica, predsednica

**SLOVENSKA FANTOVSKA
ZVEZA**

Uredništvu Svobodne Slovenije!

Ob 10 letnici obstoja Svobodne Slovenije čestita Slovenska Fantovska Zveza vsem urednikom in sodelavcem za požrtvovalno delo, ki ga list opravlja za osvoboditev Slovenije komunistične tiranije.

Naj ostane Svobodna Slovenija slovenski protikomunistični glasnik in naj veže vse Slovence v izseljenstvu.

Svobodni Sloveniji želimo novih uspehov pri delu za svete ideale in ji kličemo
Bog živi!

Za SFZ
Langus Janez, predsednik

**SLOVENSKI PEVSKI ZBOR
GALLUS**

Konzorciju "Svobodne Slovenije"
Buenos Aires

Slovenski pevski zbor "Gallus" vam ob jubileju Vašega uglednega tednika iskreno čestita in želi, da bi kot do zdaj zastopali duhovne in narodne težnje Slovencev, zapajoč v Boga in v naravno teženje človeka po svobodi.

Ob tej priliki se vam zahvalju-

jemo za sodelovanje in pomoč, ki ste jo ves čas v svojem listu nudili našemu zboru pri delu za kulturno rast naše narodne skupnosti.

Predsednik: Joža Markež
Za tajnico: Martina Maček

**SLOVENSKI PEVSKI ZBOR
SAN MARTIN**

Uredništvu Svobodne Slovenije

Slovenski pevski zbor v San Martinu pošilja "Svobodni Sloveniji" ob njeni desetletnici iskren pozdrav in toplo čestitko z željo, da bi še nadalje — tako kot doslej — krepko branila naše slovenske koristi.

Predsednik: Oberžan Stanko
Tajnik: Klemenčič Vinko
Pevovodja: Pavšer Boris

SOCIEDAD PARA DEPORTES

S. P. D.

Svobodni Sloveniji
Victor Martinez 50
Capital.

Ljubitelji planin, ki so povezani v Sociedad para deportes (SPD), Svobodni Sloveniji ob njenem desetletnem jubileju iskreno čestitajo in žele vsem požrtvovalnim urednikom tudi v bodoče čim lepših uspehov pri njihovih vzvišenih ciljih. Naj bi Vi in mi kmalu dočkali dan, ko se bo v naših hribih delal dan!

Tajnik: Robert Petriček
Predsednik SPD:

Glejte ju,

kako

ponosna sta

v naši

narodni

noši!

neverjetno vnevo in brezmejnem požrtvovanjem je "Beograd" opfavljal to nevarno službo in to brez vsake nagrade. Priznati je treba, da so ti sodelavci pravočasno zvohalo za marsikateri zločin, ki so ga pripravljali Nemci na Balkanu. Niso bili redki slučajji, da so njihovi kurirji prehodili pot do Ljubljane delno peš, delno v vlakom in avtomobilom, samo, da bi se pravočasno oddali svoja važna poročila. Kakor so tajno prihajali, prav tako so tajno odhajali in izginjali.

5.) Edini primer, za katerega je zvečala slovenska javnost, je bil tragičen konec šefa tržaške podružnice, znanega mariborskega novinarja Joje Goleca. Izredno nadarjen ter spret in že v mirnem času izvežban, je kmalu obvladal celo severno Italijo in posebno še morskobalo z obeh strani, tako, da je marsikatera italijanska ladja odšla na dno samo po njegovi zaslugi. V tesnih zvezah s patrom A. iz Padove ni hotel priznati nobene nevarnosti in so njegovi drzni podvigi prekašali vse meje. Imel je v italijanski prefekturi ravno tako siguren nastop kakor v štabu neke nemške divizije. Končno ga je pa eden od sodelavcev izdal komunistom, a ti zopet Nemcem in po več mesečnem mučenju v tržaškem zaporu je končal svoje življenje na vislicah. Še hujše je bilo trpljenje P. A., kateremu so izkopali oči, odrezali jezik in še napol živega zakopali. Zopet se je potrdilo staro pravilo, da je tako službo mogoče opravljati samo določen čas, največ 2 do 3 leta, ker drugače človek s časom izgubi občutek za nevarnost. V tem pogledu so imeli najboljše izkušnje Angleži, ki so znali vzakega "že izrabljenega" vohuna še pravočasno nagraditi in "odstraniti".

6.) Sedaj pa še nekaj o najbolj boleči

točki ljubljanske obveščevalne centrale. Za vse nas sta bila nepričakovano hiter razpad Jugoslavije in istočasna vzpostavitev neodvisne hrvatske države dva trenutna udarca, katerih nismo mogli takoj razumeti. Veliko število Slovencev, ki so prej služili v raznih delih Jugoslavije, se ni moglo več vrniti domov, v že od Nemcev zasedeni del Slovenije. Ti so si morali poiskati streho in kruh na Hrvaškem. Ti Slovenci so se zelo težko vživeli v nove razmere, posebno častniki, ki so morali vstopiti takoj v hrvatsko vojsko, čeravno so jih tam zelo lepo sprejeli. Toda bol za izgubljeno ožjo domovino in nesoglašanje z novim režimom sta močno pritiskala na vest posameznikov. Zato so mnogi hoteli biti na kakršenkoli način v službi za zavezniško stvar. Zato ni bilo težko v Zagrebu vzpostaviti močne obveščevalne postojanke, ki je bila odvisna od ljubljanske centra in je imela svoj sedež v hrvatskem generalnem štabu. Kakor zveni neverjetno, je bila vodja te centrale žena in to gospa Melita Th. iz Škofje Loke. Njej so ustaši takoj po prevratu ubili moža in iz strasti po maščevanju se je oprijela te službe, v kateri je bila v ostalem že izvežbana po svojem možu. Njeni glavni sodelavci so bili slovenski generalštabni častniki, podp. H. in major Z. Menda ni bilo važnejšega povelja nemškega Vrhovnega poveljstva za Balkan, ki ne bi prišlo takoj v originalu ali kopiji v Ljubljano. Podvigi same ge Melite so prekašali vse meje možnosti in prepredenosti. Dosegla je pristop do same centralne pisarne Poglavnika, zaposlila se celo nekaj mesecev v nemškem poslaništvu. Premožna od doma, ni varčevala z denarjem in je lahko prirejela velike večerje za nemške in satelitske ministre

in generale. Zato pa tudi ni bilo v Zagrebu urada, v katerem ne bi imela svojega zaupnika. Ljubljana jo je opozarjala na previdnost, toda vse zastoj. Priti je moral tragičen konec. Znana deklaracija g. Churchilla v novembru 1943, v kateri se je odrekel Draže Mihajloviča in izjavil da bo v bodoče vestransko podpiral Tita in ostale partizanske pokrete v Evropi, je povzročila veliko zmešnjavo tudi med sodelavci ljubljanske obveščevalne mreže in to po celi Evropi. Tako je tudi en član zagrebške podružnice na osnovi Churchillove poziva stopil takoj v zvezo s Titovimi partizani in kot nekdanji ofarski dijak se je še posebno pobahal z uspešnim delom Zagreba in je tako izdal celo organizacijo. Ni trajalo dolgo in Titovi krvniki so izdali celo to organizacijo Nemcem in ustašem. Sledil je kratek proces in 11. junija 1944 so delno postrelili delno pa pobesili vse člane. Melito, so imenovali že v Zagrebu Mata Hari II. in samo radi kurioznosti omenjam, da so v letu 1947 v Hollywoodu že pripravljali velik film o tej edinstveni junakinji, toda tedanje prorusko zadržanje v USA je preprečilo dokončanje filma.

7.) Predaleč bi nas vodilo, če bi hoteli naštetati vse ostale nesebične, požrtvovalne in vdane sodelavce na tem polju, ki so bili res vsi istočasno izdajalci, vohuni in junaki. Kdo bi se spomnil vseh teh kurirjev, ki so pod življensko nevarnostjo potovali po celi Evropi in prenašali na vse mogoče in nemogoče načite težko kompromitirajoči material. Vendar so najbolj zanesljivi poštarji bili sami nemški častniki, SS organi in člani Gestapo-a, ki so skoraj brez izjeme nevede in nehote — samo iz usluge — prenašali navidez nedolžna pisma na Gorenjsko ali naravnost v Ljubljano. Omenimo še

ono staro ženo, ki je skoraj vsak teden potovala — skromno oblečena — stisnjena v kotu vagona iz Ljubljane ali Trsta v Milan, pri tem pa v svojem poročnem voltem prstanu in enakem križcu za vratom prenašala izvode najvažnejših podatkov v sto in tisočkrat pomnjanem tisku na določeno mesto. Kdo od Slovencev ji ne bi danes iz hvaležnosti poljubil roko? In nazadnje pripada častno mesto še gospe Hildi D. iz Ljubljane, ki je raje prenašala vse grozote internacije na Rabu kot da bi izdala organizacijo, v katero je bila vpletena. Žal moramo danes še o mnogih osebah molčati!

Takoj po začetku Churchillove propagande za podpisanje Titovega revolucionarnega gibanja in njemu sličnih podvigov, se je začela mreža ljubljanske centra trgati in vrzeli so postajale vedno večje. Mnogi rodoljubi se niso mogli pomiriti z žalostno Churchillovo kupčijo in so sami umolknil. Pretežni del pa je poslušal nasvete Londona, iskal in tudi našel zveze s partizanskimi organizacijami in s tem tudi že podpisal svojo smrtno obsodbo. V nepolnih petih mesecih so komunisti izdali okupatorskim oblastem nad 70% sodelavcev ljubljanskega obvešč. centra, ki so bili seveda tudi takoj likvidirani. Zastoj je bilo vse dokazovanje Londonu, da Titovemu partizanstvu ni bil glavni sovražnik Nemec ali Italijan, ampak nacionalno usmerjen lastni narod in potem posebno še Angleži in da so si postavili za cilj, da še pred koncem vojne očistijo jugoslovansko področje vseh zavezniških postojank in njihove kontrole in tako pripravijo teren za lahek prevzem oblasti. V tem so popolnoma uspeli.

Z izdajo zagrebškega gnezda je bila odkrita že tudi ljubljanska centrala in

ozičgosi njeni glavni sodelavci. Niso pa našli njega bivališča. Seveda je bilo vsako nadalnje delo onemogočeno in še predno je prišlo povelje iz Zagreba za aretacijo odkritih oseb, se je centrala razletela in izginila. Delovala je potem nekje na zahodu samo še toliko časa, da obvesti in likvidira še preostale postojanke kajti glavna naloga je bila že končana. Zavezniške armade so že vdrle v Normandijo in razbile zadnje nemške divizije, iz Marseille-a pa je nastopala nova ameriška vojska. Rusi so potiskali Nemce čez Madžarsko in na poljsko mejo, sama Nemčija se je parila pod udarci bombardnikov in se spreminjala v razvaline tako, da je konč nemške diktatorske sile bil samo še vprašanje časa.

Mnogi podjarmljeni in preganjani narodi so že občutili in prazničnem razpoloženju prve tople žarke zlate svobode in so nestrpnost čakali na slavnostni trenutek objave konca vojne. Nad malo Slovenijo so se pa začeli zbirati novi črni oblaki, ki so prinesli narodu namesto svobode še večje zlo, pod katerim še danes ječi in trpi. Velik del odgovornosti za to našo nesrečo nosi sam duhovni vodja druge svetovne vojne g. Churchill, ki se v svojem brezmejnem angleškem patriotizmu ni obojavljal žrtvovati tudi celih narodov in držav, samo, da bi zmanjšal žrtve lastnega naroda. Sedaj je zopet na oblasti in zopet bo reševal svojo zemljo in Evropo pred novo nevarnostjo, kateri je med drugo svetovno vojno sam pripravljaval pot. Upajmo, da se bo sedaj spomnil svojih napak in da bo storil vse, da čim prej popravi težko krivico, storjeno nad malim slovenskim narodom, ki mu je tako slepo veroval, tako zvesto služil in se toliko zanj žrtvoval!

Ob dvojnem jubileju

Č. g. Janez Hladnik praznuje letos 15. letnico svojega prihoda v Argentino. Pred petnajstimi leti je prišel v to deželo, potem, ko je nekaj časa pasel duše doma v Sloveniji in deloval med Slovenci v Zagrebu. Tedaj je vsa slovenska izseljensko dušnopastirska služba slonela na pok. Jožetu Kastelicu. Naš gospod Janez mu je prišel pomagat. Toda pomagati mu je mogel samo kratek čas. Po tragični smrti Jožeta Kastelica na Aconcagui je vso to službo moral prevzeti sam in povrh še izdajanje in urejanje Duhovnega življenja.

Od tedaj se začne vsestransko udejstvovanje g. Hladnika v Argentini. Po tem svojem delu je postal znan, ne samo med našimi ljudmi po republiki, ampak tudi med domačini celo v tako velikem mestu kot je Buenos Aires.

In ga menda ni kraja v tej ogromni deželi, v katerem ne bi bil vsaj enkrat, samo, če je živel tam kak Slovenec.

Delo, ki ga je v teh letih opravil g. Hladnik za naše ljudi je ogromno. Njegov vpliv na ljudi je bil radi tega zelo velik. Ljudje so v njem imeli ne samo duhovnika, ki jim je bil na razpolago ob vsaki uri, ampak tudi svetovalca v vseh stvareh. Z eno besedo: bil jim je vse. In vse to ogromno delo je zmogla samo njegova odločna narava, samo brezmejni idealizem in izredna požrtvovalnost.

(Nadaljevanje s 3. strani)

RAZMERJE IZSELJENCEV DO KOMUNIZMA

jih zaradi tega smel obsojati. Vsi bi jih morali spoštovati.

V boju za duhovne dobrine ne smejo odločati materialni porazi. Fizično nasilje je zlomilo telesa slovenskih borcev, ne pa njih duha. Prenašanje poraza, četudi zgolj telesnega, pa zahteva od borcev visoke moralne nravi. Zato ni čuda, če nekateri z nje zdrknejo. Materializem, proti kateremu so se svoj čas sami borili, jih je omrežil. Deloma pa je trpljenje strlo njihovo odpornost. Psihološko je razumljivo njihovo ravnanje, a pravilno ni. Skušnjava bi se morali krepko ustaviti. Vase bi morali iti. Preučevati komunizem, da bi spoznali ideološko pravilnost svoje nekdanje borbe. Kot svobodni ljudje in kot katoličani so dolžni to storiti. V svoji okolici pa naj razdirajo rdeče mreže z mirno in objektivno besedo. Dopovedujejo naj vsi vsakomur, ki jih bo vprašal, da je komunizem huda nesreča za človeka. Hujše svet še ni videl.

G. Hladnik pa spada tudi med največje dobrotnike novih slovenskih naseljenec v tej deželi. Ko je zvedel, da je doma zavladal krvavi komunistični diktatorski režim in da je nad 20.000 slovenskih protikomunistov zapustilo svoje domove in si z begom v svobodni svet rešilo zgolj življenje, je g. Hladnik začel takoj iskati možnosti, kako bi slovenske protikomuniste spravil čez morje. Začel je hoditi od urada do urada in prositi za vselitveno dovoljenje. To je bilo tedaj, ko je trpljenje slovenskih beguncev po italijanskih in avstrijskih taboriščih prihajalo do vrhunca in so jih poveljniki posameznih taborišč na vse mogoče načine priganjali, da bi se vrnil domov v naročje komunistični diktaturi. Ker se slovenski begunci niso vzdali temu pritisku, se je šikaniranje po taboriščih še povečalo. Ljudje so si želeli samo čim prejšnje rešitve, da bi se mogli izseliti kamorkoli, samo, da bi se rešili taboriščnega pekla. Na g. ministra dr. Kreka so pritiskali ljudje iz vseh taborišč in ga rotili naj čim prej omogoči izselitev v prekomorske dežele. To je bilo tedaj, ko je g. dr. Krek v Rimu hodil od poslaništva do poslaništva, od enega do drugega zavezniškega urada in prosil naj sprejmejo v svoje dežele slovenske protikomunistične begunce. Sam mi je ob priliki v Rimu dejal, da so bili to najtežji trenutki v njegovem življenju, ko je s krvavečim srcem tujcem ponujal lastne ljudi, pa so jih odklanjali. Eni kar odločno, drugi pa malo na lepši način.

In tedaj se je g. Hladniku posrečilo, da je bil sprejet pri predsedniku gralu Peronu, ki je odredil, da Argentina sprejme 10.000 slovenskih protikomunističnih beguncev ne oziraje se na razne omejitve v vselitveni zakonodaji. G. Hladnik je od avdiencie hitel ves srečen domov na Pasco ter je takoj napisal pismo g. ministru dr. Kreku v Rim, katerega radi zgodovinske važnosti v odlomkih objavljamo:

20. nov. 1946

Spoštovani gospod minister!
Slednjič Vam vendar le lahko nekaj pozitivnega sporočim in nekaj prav veselega. Danes sem bil v avdienci pri predsedniku generalu Peronu, kateri je našo zadevo zelo lepo sprejel in je sedaj, tako upam, vse že na tiru.
"Jaz hočem, da ti ljudje sem pridejo. Težava je le radi prevoza, vse drugo boste imeli urejeno. Dr. Figuerola, tu navzoči, je blažen, da vso zadevo z Vami uredi."

Zainteresil se je za stvar tudi Ministro de la Salud Pública in tako upam, da bomo v enem tednu imel stvar prav konkretno. Trenutno pa mi je naročeno,

naj Vam javim, da sestavite seznam vseh interesirancev. Lahko čez 10.000.

Pohitite torej kar najbolj naglo, da sestavite seznam vseh, o katerih sodite, da so pri volji priti sem.

Stvar je gotova, kar se tiče Argentine.

Kaj pa prevoz? Tudi o tem bomo obravnavali. Toda Vi tam držite Angleže za besedo. Argentina bark nima, a dobra volja je tudi glede tega.

Vsekakor pa prosim, da delajte vso stvar s primerno previdnostjo, da ne pride preveč v ušesa nepoklicanim elementom, ker bi sicer utegnile nastati kake težave, predno se svar srečno izvede. Glede dokumentov in potnih listov se bo uredilo enostavno skozi Vaš urad. Vam bom že poslal navodila. Upam, da ne bo treba nobenih pristojbin, ne taks.

To sem dobro poudaril, da nihče nima nič svojega, ker so vsi vse izgubili in ohranili nič drugega kot svoje poštenje, svoje zvestobo Bogu in domovini in svojo voljo za ustvarjajoče delo.

Sedaj je pa res nujno, da pride kmalu sem tudi g. Košiček, da bo on vse te stvari v podrobnosti vodil, ker meni moje delo ne da."

To so glavni odlomki iz pisma g. Hladnika g. dr. Kreku v Rim. Po tem

Tine Debeljak

MED SLOVENCMI OB TIGROVEM OTOČJU

Kje neki je to? Na jugu Argentine v najlepšem kraju naše nove domovine, ki tako spominja na našo Gorenjsko, da sem šel tja med andske vršace s trepetajočim srcem, kot da se bližam triglavskemu pogorju: ob jezeru "Nahuel Huapi", kjer je največje "mesto" — Bariloche. Zdaj pa že vsak ve, kje je to. saj te gore tako lepo popisuje dr. Arko v svojih črticah že nekaj let v našem Kolarju, v Svobodni Sloveniji pa ture naših fantov; toda tega pa še ni povedal, da "Nahuel Huapi" pomeni v indijanski "Otok tigra" in "Bariloche" prav nič drugega kot bivališče "rodu ki žrečloveško meso". Torej — šel sem med nekdanje ljudžrce! Zdi se mi da sem prva žrtev propagande našega planinskega združenja, ki že išče "teren" ob tem jezeru, kamor bo postavilo svojo planinsko kodo... da bomo lahko hodili tja kakor na Bled in Bohinj (le da je ta "hoja" dolga z vlakom samo v eno stran nič manj kot 48 ur!) Resnično: ves ta obširni kompleks ob tem veličastnem jezeru, ki sliči naravnost morskem fjordu, najbolj še Boki Kotorski, se mi je odprl pred očmi kot Bohinjsko jezero v ogromni razsežnosti, da, kot med gorami ležeč vodeni polip, ki na vse strani tiplje v nove doline in ustvarja tam spet nova in nova Bohinjska jezera in jezera... Bariloche so pa Bled, prav res kot Bled

sporočilo, je Socialni odbor v Rimu napravil sezname in argentinska vlada je izdajala vselitvena dovoljenja za skupinske vselitve. Leta 1947 so začeli prihajati v Argentino prvi slovenski protikomunistični begunci, naslednje leto jih je pa prišla večina.

Vsi danes žive kot popolnoma svobodni ljudje in si z delom ustvarjajo lepšo bodočnost.

Pri tem naj slovenski protikomunistični begunci nikdar ne pozabijo naslednjih dejstev: Argentina je bila prva država na svetu, ki je slovenskim protikomunističnim beguncom odprla na široko vrata ter jim omogočila vselitve. Nobena druga država tedaj begunskega vprašanja še ni resno reševala ter je za sprejem beguncev postavljala roke od enega do več let.

Skupinsko vselitveno dovoljenje za naselitev v Argentini je izdal predsednik general JUAN D. PERON v avdienci, katero je dovolil g. Janezu Hladniku na priporočilo zdravstvenega ministra g. dr. Carilla. In vse olajšave, ki so jih bili deležni slovenski protikomunistični begunci pri izstavljanju vseh dokumentov s strani argentinskih oblasti.

Vse delo v Evropi je pa iz Rima vodil Socialni odbor pod predsedstvom g. ministra dr. Mihe Kreka v Rimu.

ne samo zaradi hotelov in trgovin, temveč tudi v slogu hiš in vil; sezidali in iz lesa zgradili so ga nemški arhitekti v švicarskem slogu (ki je tudi naš alpski) in zato nam tako domač, da se počutiš resnično v blejskem kotu in v Kranjski gori. Le da je vse tako veliko in daleč: jezero je kot morje, gorski grebeni andskih Kordiljer obdajajo to pokrajino jezer od vseh strani pa so vendar le tako oddaljeni, kakor da jih gledaš iz Ljubljane. Pri nas je vse stisnjeno, vse na kupu, vse visoko, ker gledaš v vis naravnost vršacem spod nog: tu pa Andi kakor so tudi veliki, ne naredo precej tako veličastnega vtisa, ker so vendarle daleč in moraš do njih šele s kolektivom. Smo v Bariloche kot v Buenos Aires: kaj Ti je iti v Ramos Mejia, pa vendar le se z vlakom potegnesh kot v Kranj in še dlje! Tako je tudi tu vse prepreženo s cestami v podnožju, da, tudi na bližnje vrhove, ki so tako dostopni avtojezi (na pr. na Cerro Otto nad mestom, celo z vzpenjačo se potegnesh do koč na Cerro Catedral (2000 m) naš dr. Grzetič se je tja priplazil po kozjih stazah celo s svojim "jeepom": vse drugo pa si moraš šele utirati pot in iskati nove "smeni". Deviška zemlja za prave hriboplazce!

Zato so Bariloche šele izhodišče tur in sprehodov v vse strani: le na Cerro

Otto greš lahko takoj iz mesta (2 uri hoda) in si ta v koči lahko naročiš "te completo" in boš postrežen kot v najfinšem švicarskem hotelu: za čaj in priklino bo gostilničar porabil nič manj (sem štel!) kot 23 delov posodic in prtičkov in žličic in drugih prijemalk, pa še krop bo priložil, da si boš čaj še sproti delal, in ko boš plačal 5.50 pesov, boš prepričan, da si še počeni "prišel skozi". Do najbolj znanega in največjega argentinskega hotela "Llao-lao" (ta beseda pomeni drevesnega parasita, leseno gobo, ki se dela na sklepah tamkajšnjih dreves, pa jih domači rezbarji uporabljajo za najrazličnejše "nacionalne") je samo 27 km! Kolektiv velja v eno stran 2.60 pesov). Drviš pa po tlakovani cesti ob obali, tudi mimo otoka "Huemul" (srna!), kjer dela znanstvenik dr. Richter "atomske energije" (njegovo stanovanje pa ni na otoku, temveč ob cesti nasproti vojašnici, pa ga spoznaš po tem, da je zastraženo. Tudi naši fantje delajo tam, seveda samo kot zidarji in tesarji. Kolektiv veže kopno zemljo ob obali vseh teh jezer, ladja "Modesta Victoria" pa po jezeru, mimo otokov — (glavni otok "Isla Victoria" je ves kot naravni botanični vrt in še zoološki povrhu, kjer prosto cveto najrazličnejše rože in žive v svobodi najrazličnejše živali tega gorskega predela) —, pa tudi do prstov teh vodnih "rokavov", katerih eden se konča prav ob čilski meji (zaliv Blest), odkoder gre po tem mednarodna pot v Čile. (Če imaš potni list, nimaš težav pri prehodu... in če imaš denar, ti čilska stran nudi prav take lepe zastoj!) Kjer koli pa izstopiš iz kolektiva, se ti steza odpre v zeleno in cvetočo travo, med stoletne gozdove... in zopet stopaš lahko po rumenem regatu, se pogrezaš v marjetice... poslušajš zolno v gozdu in skačeš čez hudournike, ali pa loviš postrvi in sulce, ki jih prav nalašč v milijonih goje in spuščajo v jezera za tvoj šport... Če so namreč tu jezera tudi do 400 metrov globoka, pa jih najdeš tudi samo do kolen in pasu (El Trebol, Moreno) in tam se tudi lahko koplješ... če te ne bo zeblo, kot je mene, ko sem se stiskal v zimski plašč in potegnil še rokavice na prste, kot le redkokdaj v Argentini. Venter pa te bo našel povsod, ker ta je tu prav posebno "domač" in stalen gost, zato pa je zrak čist kot prozorna jezerska voda, ki je "Srebrna reka" v "dobrem zraku", kljub vsej lažni reklamirani imenih, ne premoreta...
Pa kaj bi to pisal; saj vsi poznate Bohinj in Bled in Kranjsko goro: predstavite se tja, pa boste v Bariloche, le to vas bo motilo: ne bo belih apnenčevih gora (samo kadar je sneg na njih), temveč bo vse vijoličasto, temno... kot granit in glejte: in tako sem zdaj nehogi.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Stanko Kociper

DROBCI

iz prologa naše velike zgodbe, ki se je pričela pred desetimi leti

(Odlomki iz romana)

Goriče so mrtve. Sonce je splezalo visoko na sinji svod. Potlej je obstalo kot razbeljeni kamen. Jagnedi po vrhovih so se vzpele za njim, kot da bi hotele iz goričke zemlje.

Goričanci se stiskajo po kučah; nekateri na skrivaj kukajo izza oglov.

Po prašni cesti teče človek v uniformi. Prah se ga drži. Na obrvi, na lase, ki mu štrlijo izza vojaške kape, na potni obraz se mu lep. Vojaško sukajo ima razpeto. Potni curek si utira pot preko zaprašeni prsi. Samo na levem ramenu ima zlato ploščico s tremi srebrnimi zvezdami. Na desnem jo je sam Bog si ga vеди kjer odrgal, ko je snel puško. Sedaj tudi puške nima več...

Stotnik se zaletava. Kot da mu je nekdo na kratko zvezal noge in ga sunil v hrbet. Krili z rokami. Drsa v občestni jarek in zopet stopa na sredo ceste.

Vse okrog njega je tiho mrtvo. Le sonce visoko gori na nebu vabi rumenkasto vijoličasto mladje gorice k brstenu. Zvončki ob potoku so že odstopili mesto kustravim podleskom in zasanjanim vijolicam, ki se ogledujejo v tolmunu pod vrbami. Preko njih švigne senca stotnika, ki se za hip ujame v mirni gladini tolmuna. Potem ostanejo vrbe in vijolice in podleski zopet sami...

Stotnik se izgublja v prahu, ki ga dvigajo težki škornji. Trka na zapahnjena vrata občestnih hiš.

"Je šla tod skozi kolona vojakov...?" Goričanci je niso videli. Skomigajo z rameni. Nudijo mu kruha in pijače.

Človek v uniformi teče dalje. Dalje po prašni cesti med goricami. Kar ostaja za njim, je nezadržna groza. Ne more se ji postaviti v bran. Beži... Njegova duša je razparana čez polovico... —

Na ovinku na koncu vasi sreča vrsto zaprašeni vojakov na pohodu proti meji. Pade med nje:

"Kam...?"

Vojaki ga nerazumljivo gledajo. Občesa je s konjem za uzde, slonijo po vozovih...

Iz vrste se izvije mlad poročnik in stopi pred stotnika. V njegovih očeh plamtí nasprotno vprašanje:

"Kam vi, gospod...?"

"Kdo vam je dal povelje?"

Poročnik sikne skozi stisnjene zobe:

"Mi vemo, da je tam meja..."

"Kdo vas je poslal," krične stotnik.

"Po razporedu mora biti naša edinic tam."

Stotnik s zasmeh, da beli zobje za bleste v ožganem, prašnem obrazu. Njegov smeh je kot krik preganjane zveri

"Tam so Nemci! — Povsod samci Nemci! — Kot listja in trave... Sami oklopniki... — Razumete, sami oklopniki... — Držali smo položaje, dokler jih niso polovico pokosili nemški avtomatični topovi... Kje so ostali, ne vem..."

— Ste kje srečali kolono...?"

Zmučeni vojaki se spogledajo. Potlej se njih oči zagrižejo v stotnikov zmeden obraz. Od njega plavajo na poročnika. V njih je pričakovanje ljudi, ki se znajo samo pokoriti.

"Nazaj," krične stotnik. "Nazaj; za Dravo... — Tu ne vzdrži nikdo več..."

Stotnik stopi pred vrsto vojakov na sredo ceste in zakriči:

"Nazaj!"

Konji so zacepetali. Vajeti so se napele. Vojaki drug drugega izpodrivajo, kličejo se in obračajo konje in kolono nazaj po cesti navzdol.

Med goricami odmeva kričanje vojakov. Rezget zmedenih konj trza v zraku...

Od kolone, ki je prihajala navzgor po cesti in trčila v umikajočo se vrsto vojakov in konj, stečeta proti stotniku poveljniki bataljona in njegov poročnik.

"Kaj to pomeni," zakriči major.

"Gospod major, ne podite moštva v smrt!"

"Gospod stotnik...," "major povzdigne glas, da se ogovorjeni zdrzne in tresne s petami. "Kje je vaša edinic?"

"Poveljniki bataljona mrtve na položaju... polovica moštva pregažena... Kolikor častnikov ni padlo, ujeti... — lječem ostalo moštvo, kolikor se ga je šilo... — Nemci nastopajo samo z oklopniki in avtomatičnim orožjem... —"

Major se ugrizne v ustnice:

"Moje povelja ni nikdo spremenil... — Jaz grem na položaj..."

"Nemogoče, gospod major. — Položajev ni več. — Pregazili vas bodo oklopniki..."

"Sovražnika je treba zadržati na položaju. Za vsako ceno. Med tem bo organizirano zaledje. — Zavezniška vojska prihaja iz Grčije na pomoč. Angleške

divizije in letala so na potu. Bratska Rusija pretehtava možnost vstopa v vojno na naši strani... — Zato je treba Nemce zadržati! — Za vsako ceno! — Razumeli...?"

Major nalašč govori glasno, da slišijo tudi vojaki...

"Gospod major...," se zbitemu stotniku stisne grlo. Vrže zbegani pogled po moštvo, ki stoji okoli častnikov. Nemi obrazi strmiyo vanj...

"Naša čast..."

"Gospod major... za takšnega sovražnika nismo bili pripravljani... Premoč..."

"Nismo sami!"

Major ostro povzdigne glas:

"Gospod, stotnik..."

"Go-spod... major... —"

Major samo stisne ustnice; sikne:

"Kolona — naprej — marš!"

Stotnik klecne. Z obema rokama se zagradi za glavo in zastoka.

"Za Dravo, samo za Dravo," zavpije med kričanje vojakov, ki se razvrščajo po cesti navzgor proti meji. "Mogoče se tam posreči..."

Major za trenutek srdito pogleda kolebajočega stotnika pred seboj. Roka sama od sebe poišče torbico s pištolo. Potlej pljune in ostro ponovi.

"Naprej — marš!"

Vojaki se prerivajo. Konji teptajo in hrzajo. Vozovi škripajo. Vojaki priganjajo živino in kričijo.

Sonce stoji visoko na sredi neba. Od gorice po vrhovih puhti, da zrak nad bregovi cveti...

Visoko pod soncem zableste tri letala. Kot trije črni krugliji...

Med prerivanjem, kričanjem in rezgetom konj jih nikdo ne sliši.

Zakrožijo v ozkem krogu... — Ozračje med vinskimi bregovi prese-

ka grozno, mrtveče tuljenje...

Letala se prevržejo na stran. Kot skobci padajo proti zemlji...

Juuuuuuuuuu...

"Stuka!" nekdo z grozo odpre oči in okameni...

Konji se vzpenjejo, zarezgetajo. Potrgajo vajeti in udarijo med odrevenelo moštvo na odprti cesti sredi vinskih gorice.

S pošastno naglico pada tuljenje proti zemlji. Kri ledeni...

Juuuuuuuuuu...

Med bregovi zahrešči. Kot da se je prelomila os sveta. S ceste puhnejo trije višnjevodeči zublji. Proti nebu sikajo kolesa zdrobljenih voz in razmesarjena človeška in živalska trupla... Kamenje žvižga med trtami in podira, kar mu stoji na poti. Klesti rumenkasto mladje brstečih gorice... —

Potlej se letala drugo za drugim zopet gibčno vzpenjejo. Zakrožijo nad goricami in se izgubijo za obzorjem...

Na gorice lega dušljivi prah. —

Po tih dolini med vinogradi se razpotegnla prozorna koprena dima; dokler je ni posrkal cveteči zrak nad bregovi... —

Drava zasanjano šumi. V širokem toku se plazí med jelšami, vrbami in zeleničnimi pljavimi z mladim siljem. Beli ribiči trepetajo nad sivkasto rumenim tokom. Padajo v vodo in se dvigajo z rikami in kljunih. Šopasti pondirek čepi na jelševi korenini, ki moli nad arbore valove senčnega zaliva. Proti ribičem obrača zvedavo glavico. Razteza perutnice, praska se za šopom.

Po cesti korakajo mladi fantje. Za klobuki in kapami imajo tolike kite evetja, da jim celo glave vlečejo na stran. V očeh in licih jim žari sonce...

MED SLOVENCIBI OB TIGROVEM OTOČJU

(Nadaljevanje s 6. strani)

te ostal "narobe Arko" on opisuje gore, stene in špike in pode in grebene in plezanje s klini in drsanj s smučmi — jaz pa sem turist "pri tleh", ki se vozi s kolektivni in barkami in občuduje zelene travo, pa pisane ročice in živo vodo, pa zrak, ki ti peruti daje, da hodiš po tej blagoslovljeni zemlji, a se čutiš doma... doma... doma... in se le čudiš, da se te žena ne drži pod roko in ti otroci ne prinesejo slednjega nepoznane cvetke pred nos, da jo poduhaš in poveš, kako ji je ime... Joj, vse spoštovanje pred mano bi izgubili, ker prav nobene ne poznam... Bom moral vprašati "naše ljudi", ki so tu že domačini...

In tako sem prišel do slovenskih ljudi, ki žive "pri tleh" in jih dr. Arko ne vidi, ko živi samo "v vrhovih". Pa če jih ne vidi kot "navdih", jih pozna prav dobro kot oni njega. On je tisti, ki plete niti med vsemi temi Slovenci ob "Tigrovem otočju", ki jih ni malo. Če vzamemo vse, ki žive v tem območju, (tudi gosp. Bradača, ki živi na drugem koncu jezera ob San Martinu v Andih "samo" 150 km vstran pa večkrat priteče k drugim,) — jih je — (na prste sva jih naštel) "pri kofeti" — 51! Od teh 27 družinskih članov (poročencev in otrok) ter 24 fantov! Poudarjam — fantov, ker tu ni nobenega slovenskega dekleta (razen članov družin — deklic, ki se že razvijajo v "planinske ročice"). Z dr. Arkom ki je tam v neki železnini knjigovodja, da je lahko v nedeljah planinec, sva tekala na obiske od hiše do hiše; poudarjam — od "hiše do hiše", kajti Slovenci tu so si jih že postavili in to v dveh treh letih. Gosp. Jager, pionir slovenske naselitve v ta kraj, ki ga je on odkril, je — v najlepšem kraju za sprehode — nakupil teren za majhno slovensko naselbino in tam postavil svoj "hotel" s sedmimi dvoposteljnimi spalnicami, s toplo in mrzlo vodo, pa z veliko "hišo" za goste, kjer je postavljena slovenska krušna peč (samo ne s pravimi "kahlicami") ter dolgo klopjo ob steni! Pa ima poleg tega prav v podnožju Katedrale med jezeroma Gutierrez in Mascardi še 14 hektarjev zemlje kupljene od pravega 75 letnega indijanca! Lesena pastirska kočja, kjer smo jedli "kranjske klobase", se mi je zdela naša bohinjska staja v Ukancu... Gosp. Bavdaž ni zgradil samo svoje stanovanjske hiše, temveč tudi pravi pravcati veliki "Almacén Barrio Leer" ob njej, ki se je že v prvih tednih dobro vpeljal. Prav zraven njega gradi svojo hišo kranjsko gorski župan Budinec: spred hiše bo gledal — kot svoj čas naravnost na Prisanek samo da tukaj nosi ime Katedrale. Pred nosom pa ima že hišo mizar Skobec, ki je pa še ni "otvoril" za svojo delavnico, ki jo ima malo niže, kjer ob

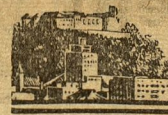
njem gospa Lojzka slika lesene spominčke s planinskimi motivi. Domača obrt.

Malo bliže jezera gradi svojo hišo s svojima rokama zdravnik dr. Grzetič: ves dopust je "zabil v tla" (vlagal je ravno "mozaik", ko sem vstopil k njemu). "Nolli turbare circulos meos!" mi je odzdravil, pa mi segel v roko z roko "peona", potem pa mi govoril — kot Cronin — zgodbe zdravnika v puščavisto km od mesta —, kjer" zdravi indijance zastoj, turški trgovci pa mu nič ne plačajo; zato mora pač sam zidati s svojimi rokami, če hoče napraviti gnezdo svoji družini. Tam blizu "Stadiona Evita" v istem novem predmestju imata svojo trgovino "Mercadito Triglav" gospoda Habjan in Zidar. "Almacén" in mesarija, ali "fiambria": pa ima eden že tovorni avto, in drugi je že naročil cement za hišo... Bog daj srečo! Gospod Valenta, ki je bil v Ljubljani: veletrgovec, bi tudi morda že gledal na svojo hišo, da ni takoj prvi dan v Bariloche do tal pogorel, in mu je bilo uničeno vse, vse, kar je prinesel v blagu s seboj, tudi dokumenti... Zdaj kot poslovodja živilskega oddelka v največji trgovini v Bariloche ustvarja svojo bodočnost znova. Tam nekeje ima teren naš smučar Bertoncelj, tam tudi drugi fantje, ki imajo "punce v Buenos Airesu" (če jih imajo in se samo ne bahajo! tam naj bi bil tudi teren za Slovenski planinski dom! Zdaj je — v leseni planinski hiši, ki jo imajo v najemu naši fantje Razinger, Emil, Zupan itd. itd. Prizidali so dvosobni hišici veliko mizarско delavnico, kjer dva med njimi "skobleta" lesene spominčke in kolovrate. Slavo dela v trgovini. Drugi fantje pa so zidarji, tesarji, instalaterji, uslužbeni parka, točaji, "plačilni" v času sezone, uslužbeni YPF, kurjači v hotelih, gostilničarji (državni prvak Flerre ob jezeru Hess Slovenec Žigon ima moderno restavracijo z godbo "Palengue"). Ob prostem času so pa vsi ti planinci, smučarji in skalalci ki predstavljajo našo slovensko ekipo v barilochem andinskem klubu, ustvarjajoč sloves sebi in nam... Flerre je državni prvak v 15 km teku, Jerman je že bil, Bertoncelj je podprvak v smučih in skokih... Drugi so plezalci, ki naskakujejo z uspehom najvišje grebene o čemer vse piše andinski pisatelj dr. Arko in nočem hoditi v "njegovoj zelje". Tako živijo naši ljudje "pri tleh" v tem lepem kraju, ki ima to slabost, da ima dolgo zimo in veliko vetra in (fantje pravijo) nič naših deklet, pa bi se radi ženili in že uhačajo v črna naročja... In vesel so, če pride kdo k njim na obisk in mu gre do na roke, da lahko uživa lepoto kraja ceneje, kakor tisti, ki plačujejo v Llaolao po 115—135 pesov na dan za so-

bo, ali po 80 v Tres Reyes ali po 60 v Bella Vista! Tudi za 28 pesov bi ti preskrbeli v lepi, snažni tirolski vili stanovanje s hrano na dan! Ne lažem, ker sem jaz živel še ceneje prav tam! Seveda izven sezone, ki se začneja z decembrom pa traja še tja v marcu.

Tako sem zašel v najnižjo prozaičnost, pa bi rad končal vsaj malo pridvignjeno in v višinah. V višinah: na gorah! Ne mislite, da sem hodil samo pri tleh, dvignil sem se peš na Cerro Otto (kjer sem dobil gozorce sem obljubil, da ne bom povedal), dvignil po vzpenjači do snežišča Katedrale in se po tem vdiral vanj še kakih - dvesto metrov do kočje (2000 m), ki je bila zaprta. To je za tiste ljudi, ki hodijo tja "sneg gledat" — junaštvo. Ne znajo niti hoditi po snegu. Tudi tisti ne, ki bodo potem v filmu prikazani kot najboljši plezalci in smučarji. Prav res: imel sem srečo. Prišel sem z vlakom v Bariloche prav v trenutku, ko je filmsko podjetje "Fitz Roy" snemalo prihod vlaka in je naš Jerman, ki je tam uslužben, držal aparat... In prišel sem na Katedralo, ko je režiser Latschner, soigralec in sodelavec tirolskega filmskega plezalca Trenkerja, snemal smučaski film iz Bariloche "Canción de las montañas", v katerem igra — naš Dinko Bertoncelj drugo možko najzajnejšo vlogo. Z dr. Arkom sva se pridružila filmski skupini med skalovji Katedrala in govorila z Jermanom in z Dinkom o filmu. Tekst je napisal režiser, ki snema in igra vlogo žurnalista, znani Latschner. Zamišljen pa je film kot smučarsko — plezalni film v Andih v tekmovalju argentinske skupine, ki jo vodi argentinski smučarski prvak ter bolivijsko ekipo, ki jo vodi državni podprvak naš Dinko! V njihovih skupinah so dekleta in fantje iz Bariloche, ter dve filmski divji iz Buenos Airesa: igralka Cristina Pal in nekak Nuñez. In to Kristino Pal, ki bo igrala prav tako poročevalca, ki spremlja po gorah smučarski ekipo, je moral naš dr. Arko peljati po snegu, da ni neprestano padala... V filmu pa ho šla kot ptič! Bomo videli! Glejte: in ta uspeh naših Bariločanov; smuk in plezanje! Naš Dinko postaja filmski junak! In to, da igra z "divjami" in "zvezdami" ga prav nič ne moti, da gre v nedelje 15 km peš k maši! To so in taki so naši slovenski fantje! In zdaj — kot je videti — bo šel še celo v Evropo, predstavljat — argntinski smučarski šport! Naš ponos in planinska nada!

Ali naj zapišem še kaj več? Naa Gorenjska, naš planinski šport, naš Bled in Bohinj — vse to je Bariloche in otočje "tigrov". Resnično: ali ni to kraj, kjer naj postavimo svoj planinski dom in ga posvetimo — kot je v načrtu — vsem pobitim Slovincem pod tremi okupatorji, tudi sedanjim? Spomenik naši domovini

Novice iz Slovenije

Umri so. V Ljubljani: Marija Lipicer, roj. Funa, Franc Klun, biv. mesarski mojster, Albina Černe, roj. Brzana, Jože Pogačnik, abs. gosp. fakultete, sin polkovnika Branka Pogačnika biv. adjutanta kraljice Marije (se smrtno ponesrečil na Razorju), Minka Šarabon, Anton Verbič, poslovodja v p., Angela Faganel, uradnica okrajnega sodišča, Janko Cimperšek, uslužbenec tvrke "Labod" in dijak Vojko Kralj iz Litije, umrl na odsluženju kadrskega roka v Nišu, Ana Guzelj, roj. Duhovnik v Sori, Franc Pelko, uslužbenec podjetja "Obutev" v Kranju, Robert Mersin, posestnik v Ilirski Bistrici, Alojz Veber, tov. delavec v Sori pri Medvodah, Marija Hrovat, roj. Svetlin v Gotni vasi, Peter Skok, vodja idrijskih komunistov, Valburga Zupančič, roj. Drahek, vdova šefa zemljiške knjige v Novem mestu, Julko Marčič, šef. odseka ministrstva za pravosodje v p. in sed. referent za gozdni kataster v Kočevju, Miroslav Musil ravnatelj Združenja državnih gostinskih podjetij v Mariboru, Franc Klobič, uslužbenec podružnice elektrarne v Trbovljah, Anton Černe, posestnik in drevesničar ter dolgotrajni blaginjak Prostovoljnega gasilskega društva Ljubljana — Zg. Šiška v Zg. Šiški, Reza Kuhovski in Ribnem in Ivan Ramovž, biv. gostilničar in posest-

nik na Stožicah.

Poročilo iz Slovenije navaja, da je doma velika draginja. Res se je pocenila mast, sladkor, milo, toda moka je še vedno draga. 1 kg riža stane 400 din. Tudi tekstilno blago se je silno podražilo. Meter res dobre flanele stane 750—950 din. Čisto navadna cajgasta ruta za glavo velja 550—600 din. Boljše sploh ni dobiti. Otroške nogavice so po 300 din, ženske navadne po 460—800. Pa jih je še težko dobiti.

Nekatere duhovnike v ptujskem okraju so komunisti zelo napadali na svoji okrajni konferenci v Ptuj. V tem pogledu se je posebno udeleževal tajnik okrajnega odbora Leskovic, ki se je spraval nad "reakcijo", ki da zlorablja versko čustvo za izpodkopavanje zaupanja v ljudsko oblast. Po imenu je napadel jezuita Grafenauerja iz Maribora, kaplana iz Cirkove ter župnike iz Starš, Markove in Središča. Duhovnike je zlasti napadal radi tega, češ da skušajo spraviti z zvezo z raznimi verskimi svečanostmi razna društva. Po izjavah tega komunističnega funkcionarja je "zagrešil velik zločin" župnik Veselič v Markovcih, ker da je spraval pod svoj vpliv gasilsko in telovadno društvo, da sta sodelovala pri procesiji in pri birmi.

Slovenci v Argentini

Buenos Aires

SILVESTROVANJE NA PRISTAVI

Priprave za veliko slovensko silvestrovanje, združeno s slovensko otvortivjo naše Pristave na Moronu, so v ponem teku.

Za sedaj je še skrivnost, da se bo točilo tudi pristno vino, kupljeno pri vinogradnikih v bližini Buenos Airesa. Ker pa bomo dobili vino v sodu, manjkajo prireditvenemu odboru steklenice. Vse, ki imajo odvisne

daleč v tujini, ki pa je v vsem podoba "našega raja".

Še sem pijan te lepote. Ob misli na domovino, in ni mi žal, da sem ji napravil obisk. Žal bi mi bilo, ko bi moral te kratke počitnice preživeti v tem razžarjenem, kot razgreto pivo neuzitnem "dobrem zraku". Poln sem tega otočja, jezer in gorskih masivov in vsem prijateljem, ki so mi v njem delali družbo, sem hvaležen za sprejem — in slovo ob kitari. Ob kitari, ki je bila pesem, kakor je bila pesem, (in morda še bo) ta krajina Bleda in deseterih Bohinjev....

vinske steklenice, lepo prosimo, da jih darujejo ali posodijo Društvu Slovencev. Steklenice sprejema oskrbnik Pristave na Moronu in pisarna Društva Slovencev.

Člani Pisateljske družine France Balantič so se za osmo obletnico ognjene smrti svoje Plamenice zbrali na tradicionalno bdenje ob Balantičevem kresu. Ob njegovi in svoji besedi so prečuli noč.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. Dne 8. novembra t. l. se je rodila v družini g. Stauka Marinca in ge Marije hčerka Helena. Čestitamo!

Poročki. Poročila sta se g. Peter Smrekar in gdč. Pavla Selan. Zakonsko zvezo sta sklenila tudi g. Vladimir Telič in gdč. Jožica Pulko. Čestitamo.

† Karel Gladek. Dne 27. novembra t. l. je po hudem trpljenju umrl slovenski novonaseljenec v Argentini Karel Gladek. K večnemu počitku so ga položili na pokopališču Chacarita v Buenos Airesu dne 28. novembra t. l. Pok. je prišel v Argentino leta 1948 ter je bil tu zaposlen kot mehanik. Naj počiva v miru, njegovim sorodnikom in znancom pa naše sožalje!

Njih korak je usklajen. Narahlo pozvanjajo skodelice in žlice, ki jih imajo obe šene na nahrbtnikih ali za pasovi.

Fantje vedo, da sovravniki sili v deželo. Gredo, da bi ga zadržali. Ho, gorčanci se razumejo na pretep... Mladi gorčanci...

Pri prvi ednici, kjer so se javili, so jih napotili naprej. V zaledje; da se izvezbajo. — Na Hrvaško.

Mladi gorčanci korakajo ob Dravi. Reka skrivnostno šumi. Čehaki pojejo, da ori nad trepetajočimi valovi široke vode. Korakajo, da se jim prah vali izpod nog. Korakajo, vriskajo in pojejo: "...Slovenec, Srb, Hrvat — za vedno brat in brat! —"

Preko šepetajoče Drave se sloči most. Ob opornikih se valovi neusmiljeno lomijo. Most narahlo podrhteva.

Postavni fant, ki čehake vodi, pove-ljuje:

"V teku čez most, da nas letala ne ujamejo..."

Mladi gorčanci se zapodijo čez most. Kot da je nekdo zapodil krdelo ognjevitih mladih žrebcev. Deske z ropotom odskakujejo in preglušujejo lomljenje valov ob opornikih.

Za mostom fantje še vedno tečejo. Mudi se jim... —

"Stoj!"

Čehaki obstanejo kot ukopani. Zadnji. Zadnji se zaletavajo v prve. Z glavami udarjajo drug ob drugega.

Iz grmov stopijo štirje do zob oboroženi možje. Na glavah imajo črne, kučman podobne kape.

"Kam?"

Vonik fantov stopi korajžno pred nje. "Na vojsko."

Možje s črnimi kapami na glavi se spogledajo. Za povešenimi brki se za hip pokazejo rumeni zobje.

"Na Hrvaškem ni vojske..."

Čehaki samo odpirajo oči. Nemo strmiyo v može pred seboj. Tu in tam nekdo smrkne.

"V zaledje gremo... da se izvezbamo... Prostovoljci smo..."

"Na Hrvaškem ni zaledja..."

Čehaki ne razumejo.

"Poslali so nas..."

"Nazaj!"

"Tu so papirji... —"

Oboroženi možakar papirjev ne pogleda. Brez besede jih strga, zmečka in vrže v travo.

Čehaki z odprtimi usti buljijo v može. Možakar zamahne s puško proti Dravi:

"Nazaj!"

Fantje stojijo kot ukopani.

"Nazaj!"

Mladi gorčanci se ne ganejo. Strmiyo samo naprej...

Nekaj nog je zacepetalo...

Zaklopke na puškah zaropotajo...

Mladi gorčanci kamenijo. Dih jim drgetajoče piska skozi stisnjena grla...

"Nazaj!"

Puškino kopito oplazi prve tri v vrsti čez prsi, da za hip omahnejo. Njih oči se z nerazumljivo grozo širijo...

Ostala kopita udarjajo kar počez. Po hrbitih, po prsih, po glavah...

"Nazaj!"

Nekdo zavpije:

"Oaaa..."

Spusti se v tek proti mostu...

Puškinsa kopita treskajo vse vprek. Kamor pade...

Most se tresce. Deske odskakujejo. Ječijo.

V zraku zaživljajo tri krogelje. Pa še ena. In še...

Drava mirno šumi v dalj... —

Čehaki tečejo nad šepetajočo vodo.

Deske odskakuje. Most se stresce. Skledice od nahrbtnikih in za pasovi cinglajo.

Fantom tečejo čez razgreta čica solze. Razbijajo se ob deskah, ki odskakujejo pod nogami. Med špranjami padajo v sivorumene valove. Drava jih šeptaje nosi v izgubljačo se dalj... —

Ozka dolina med goricami podrhteva. Ječi. Kot da se preko nje plazi orjaška pošast.

Jagnedi po bregih so toge. Kot da so okamenele. Breskve med trtami s široko odprtimi cvetovi strmiyo proti soncu. Nagnile so se, kot da jim ni obstanka v dobri gorički zemlji. Hotele bi z oblaki, ki hite od severa proti jugu.

Dolina in bregovi na okoli valovijo.

Za lesom lomasti. Rohni, trza in poka. Prav v senci cveteče marelje nad klancem, si je mladi častnik izkopal tesno luknjo. Če pogleda po dolini in po bližnjih pobočjih, kjer so skriti njegovi vojaki, mora z roko odriniti cvetočo vejjo, da ga dišeči cvetovi poljubljajo na vroča lica.

"Vse v redu?" mežikne podčastniku in možem, ki ležijo nedaleč od njega za sepom. Nepremični strmiyo v dolino. Napete mišice na licih jim podrhtevajo.

Mladi častnik šepeta:

"Zadržali jih bomo... — Z golimi rokami... — Potlej pride pomoč zaveznikov..."

Navzgor po goricah diha rahla sapa. Kot da beži pred rohnečo pošastjo v lesu. Odišavi se v cvetju breskev in hiti dalje.

Mladosci na robu travnika se zamaže. Hrečči in prasketeta.

"Tank," dihne častnik.

Po moštvo se spreleti travica.

Na jasi medlo zablesti. Kot da se je pošastna želva skobacala iz gozda.

Oklopnik za hip obstane.

Mladi častnik samo z napol priprtimi očmi pogleda moštvo v bližini. Vse je tiho. Nikdo se ne gane.

Oklopnik stoji. Ogromna želva si ogleduje pot...

Potlej se stresce. Za spoznanje se dvigne in lomasti na cesto. Železne gosonice pod njim trgajo kamenje in zemljo.

Dolina med goricami podrhteva.

Železna pošast na cesti se ziba. Rine naprej.

Glušec tresk. — Dim, prah in padajoča zemlja zakrižejo oklopnjak. —

Potlej je vse tiho.

"Mina", zadovoljno mežikne častnik in z jezikom poboža breskov cvet, ki ga hoče poljubiti prav na ustnice.

Prah seda na travnik in gorice. Oklopnik stoji na cesti. Samo z nosom se je za spoznanje zaril v zemljo.

V lesu zopet zalomasti. Kot da se je zganilo leglo orjakov.

Mišice na obrazu mladega častnika zatrepetajo.

Na robniku gozda zamežikajo obrisi treh drugih oklopnjakov. Brez pomisleka lomastijo naprej. Naravnost proti goricam. Za njimi se kot prihljane živali plazijo sovražniki. Kar vdiljen po travniku proti goricam...

Za sepom leži gorčanec. Kri v prsih se mu užiga. Preko ozkega obzorja na robu jame vidi, kako železne pošasti lomastijo proti brstečim vinogradom...

Oklopniki pod goricami kihajo, sopejo... Gorice podrhtevajo... Prve trte se nagnejo; neslišno zahrešajo pod šklepetom železnih gosenic...

Gorčanec stisne zobe. Premišljeno nasloni lice na kopito. Z mirno roko nameri. Kri na koncu kazalca ga srbi. Prst

se sam od sebe skrči... —

Vojak v zelenkastosi uniformi za oklopnikom za hip vzpne roke. Obraz sune proti jasnemu nebu. Potlej se zamaje. Spotakne se in pade na obraz.

Goričanec še bolj stisne zobe. Z zaklopko sune v cev drugi naboj in mirno pomeri...

Dolino preseka skeleče prasketanje. V zraku zaživlja toča krogel. Klesti mlado brstje trt in se zajeda v dobro goričko zemljo.

Oklopniki obstanejo. Iz njih bruhne treskajoči ogenj proti vrhu gorice.

Častnik zavpije:

"Zadržati!"

Preglušni ga topi sunek.

Breskev nad njim zagori v zelenkasto vijoličastem siju. Kot da so se v rožičastih cvetovih prižgali milijoni ščemečih bliskov.

Pade na hrbet. — Zemlja mu pada v široko odpre oči in usta.

Razcefrana breskev je preko njega položila venec razcevelih vejic...

Med bregovi grmi, prasketeta in hrešči.

Vojaki se vzpenjajo, krilijo z rokami. Spotikajo se in padajo. Na obraz. Na hrbet. Med brstečimi trtami ječi stokanje za zadnjim dihom hlepečih. Gorička zemlja pije svojo kri... — Kri pregaženih...

Drobnege zelenja se oprjema krvava rosa žrtvovanih... Kaplja za kapljo drsa preko baržunastih popkov... Gorička zemlja z velikimi požirki pije kri... —

Med goricami hrešči, lomasti...

Ne dolgo.

Preko mrtvih bojnikov se kobacajo železne pošasti. — Med brstečimi trtami, topimi jagnedi. Dalje proti jugu...

Mimo častnika in njegovih mož, ki jim je za razgrizenim sepom razcefrana breskev položila na mrtve prsi razcevele vejice... — — —

SLOVENCİ PO SVETU

TRST
France Jeza, sourednik "Stvarnosti", ki je pred nedavnim odšel iz Trsta ter bil namenjen v USA, je bil pri vselitveni komisiji zavrjen.

ITALIJA
Svetovnega kongresa laičnega apostolata, ki je bil pretekli mesec v Rimu, so se udeležili tudi naslednji Slovenci:

Antolin Viktor ter Lojze Lašič iz Madrida, Rezka Žužek iz Zaragoze ter dr. Jože Velikonje iz Trsta.
FRANCIJA
Na vseučilišču Svobodne Evrope študira že tudi nekaj akademikov iz Jugoslavije. Med njimi je 11 Srbov, Hrvata nebenega in ena Slovenka in to gđc. Ivanka Velikonja, ki je pred kratkim diplomirala na univerzi v Zaragozi.

OBVESTILA

V NEDELJO VSI V DON BOSCOV ZAVOD V RAMOS MEJIA
Ob deseti uri nova maša salezijanca č. g. Janeza Zupana.
Ob pol štirih pop. začetek proslave 50. letnice salezijanskega dela v Sloveniji. V cerkvi pridiga, nato procesija Marije Pomočnice. Po zahvalni pesmi prosta zabava v parku. Na sporedu Miklavžev prihod, zabavni srečolov itd.

Prvič, odkar smo prišli v Argentino, se bo zbrala naša šolska mladina na svojem prvem izletu 2. decembra v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejia. Šolska mladina bo imela med opoldanskim odmorom svoj posebni sestanek. Po popoldanski pobožnosti bo Miklavževo obdarovanje navzočih otrok. Na izlet vabimo vso slovensko šolsko mladino iz Velikega Buenos Airesa. Otroci naj pridejo v zavod v spremstvu staršev.
"Miklavž prihaja" s petjem in glasbo. Vse nebeško in peklenško spremstvo bo prišlo z njim v Liniers, ulica Cosquín 65, in sicer v soboto 1. dec. ob pol 7. uri, ko bo obdaroval otroke, in v nedeljo 2. dec. ob 20. zvečer, ko bodo deležni njegovih dobrot tudi vsi ostali. Vstopnice se dobe v predprodaji v papirnici "Santa Julia", kjer se oddajajo tudi darila. V soboto in nedeljo pa se bodo dobile vstopnice in oddajala darila ob vhodu v dvorano obakrat po 3. uri popoldne.
Pridite! Vam in malčkom bo ta Miklavžev nastop v največje veselje!

Pavlovčič Oskar
sporoča vsem rojakom, da je odprl
FOTO ATELJE
(foto studio)
na ulici BELGRANO 84, I. nadstropje v San Martinu, F.C.N.G.B.M.
Atelje se nahaja eno kvadro in pol od železniške postaje San Martín ali 5 kvadrov od Plaza San Martín.
Še nadalje pa tudi slika in sprejema naročila na svojem domu Río Negro 157, Chilavert, F. C. N. G. B. M.

POLJUB
je najnovejša pesniška zbirka dr. Tineta Debeljaka. Izšla je v bibliofilski izdaji v založbi Svobodne Slovenije in stane 32 Pesov. Zbirko je ilustrirala akad. slik. Bara Remčeva in spada med najbolj reprezentativne knjige slov. emigrantske književnosti.
Miklavževanje
S. P. D.
9. decembra 1951
Ciudad de la Paz 1760, Belgrano od 17. ure do polnoči.
— Darila oddajte pri vhodu. —

"CASA BOYU" - urarna in zlatarna
OLAZABAL 2336
pol kvadre od Cabilda 2300
Tel. 76 - 9160
ZADOVOLJSTVO IN SREČA V VSAKEM DOMU:
Razveselimo svoje drage in svoje z darili za MIKLAVŽA, ki jim bodo trajno lep in drag spomin; nabavite si jih lahko v CASA BOYU.
DOXA URE
so zaradi svoje preciznosti višek urarske umetnosti. Spadajo med najbolj vzdržne in odporne. Budilke, nemške po 98.— pesov.
SEDAJ ŠE BOLJ POSPEŠENO
vsa urarska in zlatarska popravila.
ZGLASITE SE LAHKO
ob sobotah popoldne in nedeljah tudi v našem stanovanju, ki je v isti hiši, to je na Olazabal 2338, dto. 5.

NAJPRIMERNEJŠA DARILA!
Podobe, slike, kipe, rožne vence, svetinjske, podobice...
Nalivna peresa, svinčnike, birome, pisemske mape...
Prave fotografije Slovenije in albume...
Molitvenik "Kristus Kralj"!
Vse za šolo, pisarno in dom...
Posreduje tudi odpravo paketov v domovino po 5, 10, 15 in 20 kg z vsebino po naročilu.
SANTERIA y PAPELERIA "SANTA JULIA"
Victor Martínez 39, Capital

PRODAM LOT
na slovenskem zemljišču v Lanusu.
Pojasnila:
CALLE CHILABERT 1946, Capital.
Na prodaj je nov šivalni stroj finske znamke Tikka, izdelek leta 1951, kupljen pred dvema mesecema. Naslov v upravi Svobodne Slovenije.
Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102.

Božič se bliža! Misli na svoje v domovini!
SUDEXPORT
dostavlja iz svojih skladišč v Trstu pakete v 20-26 dnevih. Vsak paket je zavarovan in če ne pride na določeno mesto, naročniku vrnemo denar.
Naročila in pojasnila: Reconquista 656/L. vsak dan (razen nedelje) od 9-13. in od 15-19. ure. Telefon: 31-2241.
Pakete lahko naročate tudi iz notranjosti Argentine, denar pa v tem primeru pošiljajte po giro postal na naslov: **Oton Fresl, Aizpurua 3184, Villa Urquiza, Bs. Aires.** Na ta naslov pošiljajte tudi vso pošto.

BOŽIČNI PAKETI! Prispejo v 20 dneh! — Pohiti z naročilom! Razveseli svoje! Najboljše in najcenejše pakete pošilja v Slovenijo in Evropo sploh Serafin Ghillino, Av. Belgrano 1323, Buenos Aires, Tel. 37-6904

od 8. — 12½ in od 14½ — 20. ure.
Vsa pismena naročila pošiljajte edino in izključno takole: CASILLA DE CORREO No. 3985, BUENOS AIRES (torej: napišite samo Casilla in številko, nikakor pa ne imena!), na čeki ali giro postale pa napišite ime: SERAFIN GHILLINO. Kdor ne bi tako ravnal, mu bo z glavne pošte vrnjeno pismo. — VSI PAKETI SO ZAVAROVANI! KVALITETA PRVORAZREDNA! VSAKO, TUDI NAJMANJŠO ŠKODO POVRNEMO V CELOTI.

I. V roku največ 20 dni, računajoč od dneva, ko dobimo od Vas plačilni nalog, Vaši doma dobe sledeča naročila:

Paket A:	Paket B:	Paket G:	Paket I:	Paket H:	Paket L:	Paket M:
½ kg surove kave Santos 2 kg sladkorja 2 kg riža	2 kg kave 2½ kg sladkorja	2 kg kave 2½ kg riža	1 kg kave 2 kg sladkorja 2½ kg riža 100 gr popra v zrnju	1 kg kave 1 kg riža 2½ kg sladkorja 100 gr Ceylon čaja	½ kg kave 1 kg sladkorja 1 kg riža 1 kg masti 1 kg slanine 100 gr čaja	½ kg kave 1 kg sladkorja 1 kg riža 1 kg čokolade 1 kg kakaa 100 gr čaja
Cena \$ 85.—	Cena \$ 125.—	Cena \$ 125.—	Cena \$ 125.—	Cena \$ 115.—	Cena \$ 130.—	Cena \$ 145.—

Pri teh cenah je razumeti vse stroške za pošiljke do prevzema paketa s strani prejemnika, t. j. prejemnik sploh nima nobenih izdatkov.

Nadalje prispejo najkasneje v roku 20 dni sledeče velike pošiljke:

Vreča 50 kg sladkorja	\$ 400.—	Pri naročilih blaga v vrečah plačamo prevoz do državne meje, za doplačilo prevoznine do zadnje železniške postaje prejemnika dodamo v paket enako vrednost v blagu (n. pr. riž), kar navadno predstavlja več kot dvakratno vrednost od vsote, ki jo prejemnik mora plačati ob prevzemu naročila. — To je praksa vseh agencij.
Vreča 50 kg riža	„ 380.—	
Vreča 45 kg najboljših kanadske bele moke	„ 300.—	
Vreča 63 kg moke iste vrste	„ 400.—	

II. V roku 6 do 8 tednov prispejo sledeča naročila:

Štev. 1: 4½ kg sladkorja	\$ 45.—	Štev. 3: 4½ kg kave Santos	\$ 145.—
Štev. 2: 4½ kg riža	45.—	Štev. 4: 2 kg kave Santos	100.—
Štev. 6: 9 kg sladkorja	85.—	Štev. 5: 2 kg kave Santos	100.—
Štev. 7: 9 kg riža	85.—	Štev. 10: 20 kg (17 netto) svinjske masti	200.—
Štev. 8: 9½ kg kave Santos	290.—	Štev. 12: 40 kg (38 netto) sladkorja	300.—
Štev. 9: 19 kg kave Santos	560.—	Štev. 13: 40 kg (38 netto) riža	300.—
Štev. 11: 40 kg (38 netto) bele moke	220.—		

Kdor želi, lahko poljubno kombinira vsebino paketa. V tem slučaju plača za: 1 kg surove kave Santos: 33.—; 1 kg riža ali sladkorja: 14.—; 1 kg čokolade: 24.—; 1 kg kakaa: 20.—; 100 gr Ceylon čaja: 16.—; 1 kg svinjske masti: 20.—; 50 gr popra: 17.—; 1 kg pralnega mila: 14.—; Kombinirani paketi ne smejo biti manjši od 5 kg.
Odpošiljamo tudi pakete, ki jih stranka sama pripravi in nam jih prinese. Za odpošiljatev takih paketov je treba plačati: za paket do 5 kg: 60.—; do 10 kg: 70.—; do 20 kg: 80.—. Kdor pa želi pošiljati pakete po letalski pošti, plača za paket do 1 kg teže: 90.—

III. Z letalsko pošto odpošiljamo še istega dne, ko nam je bilo naročilo oddano, sledeča zdravila:

10 gramov streptomocina	\$ 170.—
3.000.000 enot penicilina	„ 180.—
500 tablet PAS	„ 250.—

V cenah pod II. in III. so vključeni vsi stroški, tako, da prejemnik nima nobenih izdatkov. Isto velja tudi za naročila pod I, razen za naročila v vrečah, kar smo pojasnili že zgoraj.

POHITITE Z NAROČILOM BOŽIČNIH PAKETOV!
"TRANSITO"
ENCOMIENDAS INTERNACIONALES
T. E. 34-9185
ZA MONTEVIDEO: CALLE ANDES 1202

URADNE URE: OD 9. DO 18. NAROČNIKI, KI NAROČAJO PAKETE PO POŠTI, NAJ POŠILJAJO LE GIRO POSTAL

Ta cenik razveljavlja vse dosedanje cenike.

No. 1	\$ 60.—	1 kg govedine	No. 20	\$ 100.—	No. 30	\$ 230.—
2 kg riža		2 konservi z govedino	9 kg sladkorja		1 kg Santos kave v zrnju	
2,5 kg sladkorja		1 steklenica mesnega izvlečka	No. 21	\$ 150.—	1 kg sladkorja	
No. 2	\$ 60.—	No. 13	6 kg govedine (corned beef)		1 kg marmelade	
4,5 kg riža		No. 13	2 kg svinjske masti		1 kg čistega čebelnega medu	
No. 3	\$ 60.—	No. 14	2 kg surove kave		1 kg svinjske masti	
4,5 kg sladkorja		No. 14	1,5 kg sladkorja		1 kg prekajene slanine	
No. 7	\$ 70.—	No. 15	1 kg riža		1 kg govejega mesa	
4 kg mila za pranje		No. 15	No. 26	\$ 140.—	1 steklenica (100 g) mesnega izvlečka	
300 g toaletnega mila		No. 15	1 kg surove kave		1 manjša konzerva s svinino	
No. 8	\$ 85.—	No. 16	3 kg neto čebelnega medu		250 g angleškega kakaa	
2 kg svinjske masti		No. 16	No. 17	\$ 90.—	200 g Ceylon čaja	
3 konzerve govejega mesa		No. 17	2 kg neto svinjske masti		400 g izbranih dišav	
1 steklenica mesnega izvlečka		No. 17	2 kg prekajene slanine		No. 31	\$ 65.—
1 konzerva paradiznikove mezge		No. 18	No. 18	\$ 100.—	4,5 kg moke	
No. 10	\$ 80.—	No. 18	1 kg surove kave		No. 32	\$ 110.—
1 kg surove kave		No. 18	3 kg neto svinjske masti		4,5 kg moke	
2 kg sladkorja		No. 19	No. 19	\$ 100.—	4,5 kg sladkorja	
1,5 kg riža		No. 19	1 kg slanine		No. 33	\$ 150.—
No. 11	\$ 90.—	No. 19	4,5 kg riža		2,5 kg surove kave	
3,2 kg govedine (corned beef)		No. 19	4,5 kg sladkorja		No. 34	\$ 180.—
1,5 kg prekajene slanine		No. 19	9 kg riža		1 kg surove kave	
No. 12	\$ 80.—	No. 19	No. 27	\$ 150.—	1 kg kakaa	
2 kg riža		No. 27	1 kg govedine v konservi		½ kg čaja	
		No. 27	1 kg slanine			
		No. 27	2 kg svinjske masti			
		No. 27	1 kg riža			
		No. 27	1 kg čebelnega medu			
		No. 27	1 kg sladkorja, ½ kg kakaa			